

DOLENJSKI LIST

2. NICA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 1 (511)

Leto XI.

NOVO MESTO, 7. JANUARJA 1960

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Goš NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vliha iz Dlančeve ulice), Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

19. DECEMBRA 1959: ENAJSTA SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

NOVOLETNA POSLANICA PREDSEDNIKA TITA

Skrb za ljudi je v socializmu najvažnejša stvar

Državljeni in državljanke Jugoslavije, petnajsto novo leto proslavljamo v svobodni Jugoslaviji, ki so jo ustvarjali njeni resnično združenih narodov naše socialistične skupnosti zdaj popolnoma preobrazili. Kratko je to razdobje v zgodovini naše države, vendar je redkokateri narod prehodil tako težavno pot kot je pot, ki so jo prehodili naši narodi v tem razdobju. Res ponosni smo lahko na uspehe, ki smo jih do zdaj dosegli v zvezi s težavami, na katere smo natekli na tej poti.

V novo leto 1960 stopajo narodi naše države z ogromnimi izkušnjami, pridobljenimi na vseh področjih naše družbene in gospodarske dejavnosti. Z izredno dobrimi

rezultati zapuščamo leto 1959, v katerem so bili s polnim uspehom kronani njeni napor, in ustvarjalno delo naših delavcev v industriji in kmetijstvu. Ne želimo utrujati poslušalce s tem, kaj vse smo dosegli lani, ker je to že bolj ali manj znano, vendar želimo naglasiti, da so nam doseženi izkušnje in lanskoletni rezultati lahko najboljši dokaz in zagotovilo, da smo na pravi poti in da bomo nadaljevali to pot ter prihodnje leto dosegli še večje uspehe in s tem omogočili hitrejši dvig življenjskega standarda naših delavcev in naših državljanov nasploh.

V procesu družbene in gospodarske aktivnosti so bile lani nekatere napake in pomanjkljivosti, ki jih moramo prihodnje leto dosledno odpravljati, da bi lahko še hitreje napredovali v celotnem razvoju našega družbenega življenja. Zlasti je treba skrbeti za ljudi, za človeka, tega pa se zmeraj ni v dovoljni meri pri delu nižjih organov v različnih odborih in komunah. Ne gre folklo za materialne težave, marveč v glavnem za nerazumevanje in brezbržnost do ljudi. Skrb za ljudi pa je v socializmu najvažnejša stvar.

Pred našimi delovnimi kolektivi so prihodnje leto izredno važne naloge: da se bolj izpopolnijo sistemi upravljanja, da izpopolnijo sistem nagrajevanja in da dvignejo produktivnost dela, od česar morajo imeti koristi v prvi vrsti proizvajalci sami. Glede tega smo že dosegli izredno lepe rezultate v številnih podjetjih, vendar mora to zajeti vsa podjetja in vse kolektive. Razumljivo pa je, da se morajo kolektivi ob pomoči sindikatov skrbno pripraviti na praktično uvajanje novega sistema nagrajevanja in pri tem upoštevati tudi izkušnje kolektivov tistih podjetij, ki so v kratkem času dosegli dobre rezultate.

Isto velja tudi za kmetijstvo. Lani smo v kmetijstvu dosegli izredne uspehe, vendar moramo leta 1960 napraviti še odločilne korake v kmetijski proizvodnji in s tem dokazati polno vrednost ukrepov, ki smo se jih lotili. Razume se, da zahtevata visoka industrijska proizvodnja in še posebno dober kmetijski pridelek imperativno odstranjevanje ozkih grl v transportu in vskladiščenju proizvodov in pridelkov. Temu problemu morajo pristojni voditelji prihodnje leto posvetiti največjo pozornost.

Leta 1960 bomo investirali v naše gospodarstvo doslej največ sredstev. Stremimo za tem, da bi jih čim bolj gospodarsko uporabili in namene, ki so jim namenjena: Vsako razpisano ali sicer investicij izven plana nam lahko povzroči le nove težave in lahko negativno vpliva na življenjsko raven delavcev in naših državljanov nasploh.

Glede mednarodnega položaja menim, da lahko z več optimizma gledamo v prihodnost in se mirno posvetimo delu za izgradnjo naše socialistične države. Boj za mir, ki so ga bojevali in ga še zmeraj bojujejo v svetu, je začel kazati uspehe. To nas še bolj brabri, da skupaj z vsemi miroljubnimi državami nadaljujemo boj za doseg načel, ki lahko zagotovijo mir in miroljubno sodelovanje med narodi.

Državljanom in državljankam Jugoslavije, vsem delavcem v naših mestih in vaseh, naši mladini in najmlajši generaciji-pionirjem ter pripadnikom Jugoslovanske ljudske armade in varnostne službe najpriskrbenje čestitam k novemu letu 1960.

VREME

ZA ČAS OD 7. JANUARJA DO 17. JANUARJA 1960:

Zopet bo nastopila nestalno vreme s pogostimi adavilnimi in ne glede na kratkotrajno ohladitve v splošnem še mila vreme.

Pozdrav mladini

Iz Pulja pozdravljajo mladino, ki je gradila avto ceato, in vse domače. Kakor tudi vaško mladino, dolenski fantje - vojaki: Franc Zagore, Franc Vodeničar, Rudolf Žagar, Alojz Levstek in Anton Rozman.

Krepitev komune in vzgoja kadrov

S širjenjem in utrjevanjem komunalnega sistema je vloga občine čedalje pomembnejša in večja - Le z dobro kadrovske politiko, z racionalizacijo dela in s primerno tehnično opremo bomo usposobili državno upravo za izpolnjevanje vedno obsežnejših nalog

Odborniki obeh zborov so na seji, katere dnevni red je bil seje obširen (9 točk), rešili vrsto zadev in vprašanj. Razprava je bila ves čas seje zelo živahna. Najpomembnejše je bilo sprejetje odloka o novi organizaciji organov državne uprave, o novi sistematizaciji delovnih mest ter predlog bodočega sestava in organizacije svetov pri OLO. Zato poročamo tukaj le o tej točki dnevnega reda.

Seje so se udeležili tudi predstavniki študentskega štipendiranja, ki že nekaj časa obiskujejo seje OLO, da se tako seznanijo s problematiko dela, ki ga bodo po končanem študiju opravljali.

Občina se kot osnovna celica družbe v gospodarskem razvoju vse bolj uveljavlja in prevzema vse večje odgovornosti. V organih državne uprave primanjkuje kvalificiranih strokovnih kadrov, ki so za njeno pravilno poslovanje potrebni. Uslužbenci so z delom preobremenjeni, tehnična oprema je slaba, o racionalizaciji dela pa smo premalo razmišljali. Zaradi navedenih razlogov decentralizacija v državni upravi ne poteka tako kot bi morala. Občine so se preveč navezane na OLO, ki še vedno opravlja številne njihove dolžnosti. Enake slabosti je opaziti pri delu svetov. Njihovo delo je preveč razdrobljeno, organi državne uprave pa jim ne

morejo nuditi dovolj pomoči. Državna uprava je bila organizirana doslej preveč resorno. Zvezni in republiški organi so že lani s predpisi predvideli reorganizacijo njenih služb, okrajna komisija za organizacijo in napredek poslovanja zato po predloženem elaboratu predlaga novo sistematizacijo delovnih mest, združitve nekaterih dose-danih resorjev in zmanjšanje števila svetov pri OLO od 16 na 12. OLO mora opustiti vse naloge občin, ki jih je doslej opravljal, in jih prenesti nanje. Dvig storilnosti in kakovost kadrov bodo okraj in občine dolžni le z načrtnim štipendiranjem mladih ljudi, tako da bodo dose-danim uslužbencem pomagali pri strokovni izobrazbi, ter z novo tehnično opremo in racionalizacijo dela. To bomo lahko uresničili le v daljšem razdobju, zato pa moramo pričeti z izpolnjevanjem teh nalog takoj. To so osnovne misli iz poročila okrajne komisije za organizacijo in napredek poslovanja, ki ga je pripravila predsednica OLO inž. Vilma Pinkovič.

Odborniki so ugotovili, da pred reorganizacijo vedno trdimo, da se bo število uslužbencev zmanjšalo, praksa pa dokazuje nasprotno. Z razvojem gospodarskih in negospodarskih dejavnosti zahteva družba od organov državne uprave čedalje bolj kvaliteto in zapleteno

delo. Državljeni se vse bolj zavedajo svojih pravic in jih uveljavljajo. Razvoj komunalnega sistema terja vedno več uslužbencev. V upravo dobivamo premalo kvalificiranih kadrov, ker grejo ti raje v gospodarstvo, ki jih bolje plačuje. Posamezniki v državni upravi se celo boje visokokvalificiranih kadrov, češ da jih bodo ti izpodrinili. Da bi te napake odpravili, moramo stalež uslužbencev v državni upravi in v gospodarstvu počasi izenačiti, strah pred visokokvalificiranimi kadri pa zatrepi in sistematično štipendirati mlade ljudi. Sele nato bomo lahko mislili na racionalizacijo dela, občine pa bodo lahko prevzele od okraja tiste dolžnosti, ki bi jih že morale opravljati same. Odborniki se morajo zanimati za kadrovske politike v občinah in za odnos občinskih organov do mladih strokovnjakov, ki prihajajo iz šol. Pogosto smo pri ocenjevanju teh ljudi preveč diskocijski in prestrogi.

PLANIRANJE IN SLABOSTI KADROVSKE POLITIKE

V Zavodu za plan je po novi sistematizaciji predvidenih več uslužbencev. To je edini tovrstni zavod v okraju. V razvitejših področjih se pri načrtovanju poslužujejo pomoči raznih znanstvenih zavodov in institutov, pri nas nosi vse breme planiranja

le okrajni zavod za plan. Načrtovanje v občinah je še nerazvito. Drugod imajo občine že izdelane perspektivne plane razvoja in urbanistične načrte. Pri nas tega še ni, zato sredstva za urejanje mest in naselij večkrat uporabljamo nenaštrno in negospodarsko, kar se nam bo maščevalo v prihodnosti, ko bomo morali marsikaj, kar smo s trudom gradili, rušiti, popravljati ali opuščati. Okrajni zavod za plan bo v bodoče pomagal občinam pri širšem načrtovanju. Družbene plane za leto 1960 pa bodo morale občine izdelati v celoti same, ne glede na morebitne posledice.

Ko že govorimo o potrebi vzgoje novih kadrov in štipen-

ranja, moramo poudariti, da tega področja tudi doslej nismo zanemarjali. Letos je v novomeškem okraju na raznih šolah štipendiranih kar 500 mladih ljudi. Res pa je, da je velik del štipendrancev ostajal v službi pri nas le za pogodbeno dobo, nato pa odšel na razvitejša področja. Vzroke za to smo že našli, eden izmed njih pa je tudi socialno štipendiranje, ki ga moramo opustiti. V bodoče moramo štipendirati ljudi, ki imajo voljo ostati pri nas. Saj imamo tudi nekaj kvalificiranih in sposobnih ljudi, ki so zaradi zavesti in privrženosti našemu področju ostali pri nas, čeprav so jim drugod ponujali ugodnejše pogoje za delo.

Ob prehodu v drugo desetletje

Z današnjo številko Dolenjskega lista začnemo izhajati enajsti letnik glasila Socialistične zveze delovnega ljudstva za okraj Novo mesto. 17. febr. bo poteklo 10 koledarskih let, kar so takratni okrajni odbori OF Črnomelj, Novo mesto in Trebnje začeli izdajati svoj časnik, naš sedanji tednik. Iz skromnih razmer, obdanih samo s težavami, se je pokrajinski politični list našega okraja iz leta v leto prebujal, raste in se širil, si pridobival vedno širši krog bralcev in naročnikov, sodelavcev in prijateljev. Po trdem desetletnem delu stopa v enajsto leto poln novih načrtov in trdne volje. Vse kaže, da je bilo pri vsem njegovem snovanju in prizadevanju, da bi bil kar le mogoče dober informator, kroničar naše socialistične stvarnosti in vzgojitelj našega delovnega človeka, prav zadnje, desetletje, najuspešnejše. Ze prej visoko število naročnikov se je do konca minulega leta povzpelo na 14.400 in vse kaže, da bo naklada 15.000 izvodov na teden dosežena še ta mesec, še pred skromnim koledarskim jubilejem tednika. Okrepljena materialna podlaga časnika, večja pomoč OLO in Okrajnega odbora SZDL uredništvu in upravi, načrti novega izdajateljskega sveta za trdno sodelovanje in podporanje redakcije pri njenem odgovornem delu in usmerjanju lista, novi, prepredni prostori in drugi izboljšani delovni pogoji - vse to so ugodni in razveseljivi obeti za nadaljnjo rast domačega pokrajinskega tednika. Omenjamo jih zato, ker pomenijo resnično prelomnico z dosedanjim prakso.

In čedalje večjih nalog v življenju komun postal v zadnjem desetletju še prav posebno velik. Prav s tem v zvezi je bilo na nedavnem desetem plenumu Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije ugotovljeno, da nudi krepitev in razvijanje organov družbenega samoupravljanja široke možnosti za še bolj uspešno delovanje Socialistične zveze in drugih družbenih organizacij zato, ker je ta samoupravni mehanizem zrastle iz socialističnih družbenih odnosov, iz potrebe njihovega razvoja, ker se razvija v stalnem boju z idejnimi ostanki preteklosti, konservativizma, malomeščanstva itd. in ker bo socialistična družba s povečanjem materialne moči in standarda dajala čedalje več gromnih sredstev za svoje kulturno življenje.

Ogromno število delovnih ljudi, tako nadalje ugotavlja zadnji plenum Zveznega odbora SZDL, spreminja v naši državi v zvezi z naglim razvojem in spreminjanjem družbeno-gospodarske sestave prebivalstva tudi način proizvodnje in način življenja, okolico in navade in se srečuje s čedalje bolj zapletenimi posli in nalogami svoje komune. Praksa kaže, da so se hkrati s silnim splošnim razvojem v državi razvile tudi metode in obseg dela Socialistične zveze. Premalo načrtno in dostikrat le površinsko pojasnjevanje zakonov in raznih ukrepov organov ljudske oblasti nam lahko povzroči resno škodo in občutno zavira nadaljnjo rast celotnega družbenega samoupravljanja. Zato so na zveznem plenumu in poročilih in razpravi podčrtali tudi pomen zboljšave kakovosti in večje informativnosti krajevnega - (pokrajinskega) tiska.

Zivljenje samo narekuje tudi domačemu tedniku vedno nove naloge. Kako jih je uresničeval doslej, o tem bo povedala kaj več slavnostna številka Dolenjskega lista sredi prihodnjega meseca. Kot glasilo okrajnega odbora Socialistične zveze pa je kolektiv uredništva sklenil pred V. kongresom SZDL Jugoslavije s svojimi sodelavci zastaviti vse sile, da bo enajsti letnik našega pokrajinskega tednika s svojo vsebino pomemben prispevek, spodbuda in sestavni del nalog, ki jih za socialistični razvoj naše države uresničujemo vsi delovni ljudje Dolenjske, Bele krajine in Spodnjega Posavja.

TONE GOSNIK

Nova organizacija državne uprave

Z odlokom o organizaciji upravnih organov, sistematizaciji delovnih mest in organizaciji svetov v OLO so odpravljena številna tajništva OLO Novo mesto, ki so zdaj združena v šest oddelkov. Bralec seznanjamo z nazivi novih oddelkov in jim hkrati sporočimo imena njihovih načelnikov:

Za tajnika OLO Novo mesto je imenovan dosedanji tajnik Zvonko Perc. Za načelnika šestih novih oddelkov pa so imenovani: za načelnika oddelka za notranje zadeve Boris Čičmek, za vršilca dolžnosti načelnika oddelka za obč. upravo Zvonko Perc, za načelnika oddelka za gospodarstvo Ivo Novšak, za načelnika oddelka za finance Stefan Senitar, za vršilca dolžnosti načelnika oddelka za družbene službe Stane Muzlovič, za načelnika oddelka za narodno obrambo Stane Muzlovič, Razen šestih oddelkov pri Okrajnem ljudskem odboru je po novi organizaciji upravnih

organov v okviru okraja še nekaj zavodov, ena direkcija in ostale uprave, ki jih naštevamo in navajamo tudi imena njihovih načelnikov, direktorjev, ozioroma šefov.

Vršilec dolžnosti direktorja Zavoda za prosvetno pedagoško službo je Lojze Kastelic, direktor zavoda za planiranje je Marko Ivanec, direktor Zavoda za statistiko Ivan Brunat, direktor direkcije za ceste Plus Zužek, šef Katastrskega urada

Novo mesto Andrej Grča bo vsklajal in vodil delo vseh ostalih katastrskih uradov v okraju. Okrajni javni pravobranilec je Jože Prijatelj, predsednik senata in sodnik za prekrške Stane Hribar, in vršilec dolžnosti šefa posredovalnice za delo Jože Plavec.

Vsem tovarišem, ki jim je družba zaupala odgovorne naloge, čestitamo k imenovanju in jim želimo mnogo uspehov pri delu!

OD 16. DECEMBRA 1959 DO 5. JANUARJA 1960:

962 novih naročnikov

Od 25. decembra 1959 do torika dopoldne se je na glasilo Okrajnega odbora SZDL novomeškega okraja naročilo novih 299 naročnikov. Najlepše uspehe v zadnjih 10 dneh so dosegli pismošenci v Pišecah, Sromljah, Artičah, Globokem, v Jesenicah na Dol., na Bučki, v Boštanju in Sevnici, na Raki, Zdolah in Vidmu-Krškem. Močno zaostaja zbiranje novih naročnikov v občini Senovo, v Leskovcu in na Zdolah, prav tako pa tudi v okolici Dobove, Bizeljskega, Cerkelj, Kapel in Zabukovja.

Odkar smo 16. decembra 1959 začeli z akcijo, se je na naš tednik na novo naročilo 962 naročnikov:

Občina BREŽICE	322 novih naročnikov
Občina SEVNICA	270 novih naročnikov
Občina SENOVO	39 novih naročnikov
Občina VIDEM-KRŠKO	147 novih naročnikov
Stari del novomeškega okraja	118 novih naročnikov
Razne pošte v LRS in FLRJ	58 novih naročnikov
Inozemstvo	8 novih naročnikov

Občinske odbore SZDL in vodstva osnovnih organizacij Socialistične zveze v spodnjeoposavskih občinah prosimo, da nadaljujejo z začetim delom do konca januarja. Prav tako se obračamo na uprave vseh pošt, da poberejo naročnice za Dolenjski list pri vseh družinah, gospodinjstvih in posameznikih, kjer so pismošenci pred novim letom razdelili pisma našega uredništva in uprave. Vsem novim naročnikom, ki si bodo naročili naš list v tem in prihodnjem tednu, bomo poslali tudi stenski nivoletni koledar.

V vsako hišo Spodnjega Posavja, Dolenjske in Bele krajine: DOLENJSKI LIST!

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA OKRAJNE OBRTNE ZBORNICE V NOVEM MESTU

Neizkoriščene rezerve v domači obrti

Ne zanemarjajmo razvojne obrti, od katere je v največji meri odvisen dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi. — Občinski pododbori, ki sedaj samo živovarjajo ali pa postajajo tribuna zaostale miselnosti, se morajo vključiti v napore vseh družbenih činiteljev za razvoj sodobne obrti. — V Novem mestu je potreben obrtni servis, samo treba mu je priskrbeti primerne prostore. Ena najlepših možnosti je že na vidiku, toda treba jo je izkoristiti, ker bomo sicer čakali na obrtni servis še leta in leta. — Domača obrt je skorajda povsem zamrta. Zunaj naših meja pa je čedalje več povpraševanja po okrasnih lončenih izdelkih, kakor jih izdelujejo lončarji v Spodnjem Posavju, mičnih vezaninah, kakor nastajajo izpod pridnih belokranjskih rok, itd. — O teh in podobnih vprašanjih so razpravljali na nedeljskem plenumu Okrajne obrtne zbornice v sejni sobi Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Sejo je vodil predsednik Okrajne zbornice Branko Ahčin. V razpravi pa so sodelovali tudi Marko Ivanetič, Karel Šterban, Hvale, Petan, Savrič in drugi.

Uslužnostna obrt na prvem mestu

Plenum je poudaril, da je treba posvetiti večjo skrb uslužnostni obrti, ki jo sedaj marsikje zanemarjajo. Polekoma postajajo v ospredje predvsem proizvodna obrt in še to s težnjo, da bi postopoma prešla v industrijo. Izgovarjajo se, češ da uslužnostna obrt ni donosna, ne pogljobijo pa se v vzroke in tudi ne potrjujejo, da bi jih odstranili. Okrajna obrtna zbornica si bo tudi v prihodnje kakor doslej prizadevala preprečiti odgovorne činitelje v občinah, da je treba napeti vse sile za razvoj uslužnostne obrti, od katere je v največji meri odvisen dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi.

Na seji upravnega odbora so govorili tudi o šušmarstvu, ki se je ponekod zelo razbohotilo. Ker občinski organi ne store učinkovitih ukrepov, novi obrtniki vedno pogosteje odvijajo obrt, delajo pa seveda še naprej. To na razvoj obrti zelo slabotno vpliva, zato bo treba storiti vse, da se šušmarstvo čimprej zajreji in končno tudi odpravi. Predvsem pa je potrebno, da občine, pa tudi nekatere gospodarske organizacije in ustanove prenehajo podpirati šušmarje, kajti šušmer jim zaupajo izvajanje raznih del, namesto da bi se z naročili obračale na zakonite obrtnike oziroma socialistične obrtne gospodarske organizacije. V tem smislu je upravni odbor naslovljivo priporočilo vsem občinskim odborom in si obeta od njih učinkovitih ukrepov proti šušmarjenju v obrti.

Pododbori so družbeni organi, ne advokatske pisarne

Poročilo na seji upravnega odbora je razkrilo nedejavnost nekaterih občinskih pododborov, v razpravi na plenumu pa se je rahlo pokazalo nepravilno razumevanje vloge obrti v današnjem času. Posamezniki so namreč poudarjali (ali samo prikrmavali), da bi pododbori lahko zaživeli le, če bi imeli pristojnosti, kakor so jih imeli nekdanje obrtne zbornice. Pri tem so imeli v mislih pobiranje članarine, dajanje raznih ugodnosti obrtnikom (nabave in obliki priporocil za znižanje davkov) itd. Nadaljnja razprava o tem pa je pokazala, da večina pravilno razume vlogo pododborov v današnjem času. Veljave in ugleda si pododbori ne bodo pridobili ne s pobiranjem članarine ne z izdajanjem priporočil za znižanje davka, temveč z resnimi napori, v sodelovanju z vsemi družbenimi organi komunalne skupnosti za hitrejši razvoj obrti, kakor jo potrebuje da-

ma se, da obe podjetji potrebujejo nove prostore, toda vprašanje je, če bo njuna preselitev v sedanje prostore »Novolesa« na Ragovski cesti najboljše rešitev. Teža poslovanja namreč ne bo mogla razširiti ali nadzidati, podjetji pa se bosta skoraj gotovo še dalje razvijali in bosta tudi v novih prostorih kmalu utesnjena. Zaradi tega je bolje, da se odločita za novo lokacijo, prostore »Novolesa« pa prepustita obrtnemu servisu, ki bo le pod tem pogojem zagledal »luč sveta«, drugače pa bodo Novomeščani čakali nanj še leta in leta.

Agencija za uslugе obrtnim obratom oz. obrtnikom

Plenum se je odločil za ustanovitve agencije, katere naloga bo iskati trg za izdelke obrtnikov in jim pomagati pri nabavi reprodukcijskega materiala, razen tega pa bo opravljala seveda še razne druge agencijske posle. Od vsega se mi zdijo najvažnejše to, da bomo spet lahko poživili domačo obrt in s tem povečali narodni dohodek. V svetu so namreč velike možnosti za prodajo izdelkov domače obrti, kot na primer okrasnih vezanin iz Belje krajine, lončarskih izdelkov iz Spodnje Posavja itd. Vseh teh možnosti doslej nismo mogli izkoristiti, ker je bila domača obrt preveč razbita, nepovezana ali pa je celo zamrta. Agencija bo skušala to popraviti s tem, da bo ljudi spodbujala k poživitvi domače obrti in da bo iskala trg za njene izdelke.

Obrtni servis v Novem mestu

Upravni odbor Okrajne obrtne zbornice je podprl težnjo po ustanovitvi obrtnega servisa v Novem mestu. Le-ta bi vključeval vse dejavnosti, ki jih sedaj ni ali pa so premalo razvite. Zaposloval bi 192 delavcev, njihovi letni bruto produkt pa bi znašali 168 milijonov din.

Največji problem, ki ga bo treba še rešiti, so prostori. Najlepša možnost se bo ponudila s preselitvijo lesne galerije v Strazho, ker bo tovarna na Ragovski cesti ostala prazna, je pa kot nalašč za obrtni servis. Obstaja pa še drugi predlog, po katerem naj bi omenjene prostore dobila »Industrija perila« in »Krojaštvo«. Strinja-

1.200 kg na moža

O uspehih in načrtih kamizarskih rudarjev

Kamizarski rudarji so plan proizvodnje za leto 1959 izpolnili 96-odstotno. Plan ni bil dosežen, kot vidimo, toda 96% izpolnila je vseeno lep uspeh kolektiva, saj so lani nakopali za 37% več premoga kot leta 1958, z enakimi rudniškimi opremo. Rekord svoje vrste predstavlja decembrska proizvodnja, ko so kamizarski rudarji nakopali v enem mesecu več kot 5000 ton premoga, prvi odkar rudnik obstoji. Ta mesec je povprečna proizvodnja bila okoli 200 ton premoga na dan.

Po planu za letošnje leto bodo morali nakopati 70.000 ton, kar je za 40% več kot lani. Lanski plan je bil za 28% višji od onega leta 1958, pa ga niso v celoti izpolnili. Gotovo se bomo vprašali, kako je bilo mogoče leto za 40% višji plan od lanskega. Odgovor je kaj preprost. V rudniku Kamizariča že dve leti poteka investicijska izgradnja, ki bo letos zaključena. Samo še strojna oprema manjka. Ker so prejšnji dve leti gradili nov vpadnik in prostor za novo strojno, tega brez strojne opreme niso mogli uporabljati. Za 28% višja proizvodnja lani je torej bila le posledica pridnosti rudarjev in njihovih uspešnih kolektivnih pobud za povečanje storilnosti dela. Ker bo nova strojna oprema v letu 1960 že montirana in tudi v uporabi, bodo rudarji naloge, ki jih nalaga plan, gotovo zmogli.

Razlito oko - počena lobanja

2. januarja ob 20. uri so prišli v zbornico Gorenj v Velikih Brucih zanje Anton Pavlič, Stane Srebnjak in Franc Ban. Tu sta se sedela Janez Bruc in Stanko Mihačič. Komaj dosli Pavlič je začel izjaviti, Brucica je udaril celo po roki, kateri je držal kozarec. Onadva se z izjavili nista hotela pripraviti, zato so odšli.

Razstreljivo je nevarno!

Tajništvo za notranje zadeve Novo mesto je v lanskem letu zabeležilo več primerov nepravilnega ravnanja z razstreljivo. Kar je povzročilo hujše pa tudi smrtne nezgode. 4. decembra dopoldne je Savo Avsec ribarski tehnik pri ribogojnici Prečna, na podlagi dovoljenja TNZ nabavljal 30 kg razstreljiva kamnikita 120 vžigalnih kaplic in 70 m vžigalne vrvice, kar je potreboval za miniranje kmetije v pritožbeni kanalu ribogojnice. V prošnjah za nabavo razstreljiva je navedel, da bo razstreljivo vskladil v skladišču kamnoloma Prečna-Luknja in da bo minirarska dela opravil Boris Nikolič, ki je poklicni minirer tega kamnoloma. Avsec, ki glede vskladitve razstreljiva pri kamnolomu ni ničesar uredil, je odnesel razstreljivo v stanovanje ribogojca Jožeta Rifiča, kjer so ga vskladili v spalnici. Rifič ni pozna predpisov in ni strokovnjak za razstreljivo, je tako lahko prišel do razstreljiva. Približno ob 14. uri je v vinjenem stanju s kamnikitom napolnil je vrtni ter jih opremil z vžigalnimi kapicami in vrvicami. Ker temu delu ni bil vešč, se je prehitro približal eksplozivnemu naboju. Eksploziralo je ravno takrat, ko je hotel Rifič pregledati vžigalne vrvice. Eksplozija je bila tako močna, da je vrtno Rifiča najmanj 4 m visoko in 8 m daleč. Zaradi hujših poškodb so ga odpeljali v bolnišnico in kasneje na očesno kliniko v Ljubljano.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Pred nekaj dnevi se je na zidovih židovske sinagoge v Kölnu pojavil napis »Ven, Zidje!« in da ne bi bilo nobenega dvoma, kdo je to napisal, je bil zraven naslikan kljukasti križ. To je bil začetek.

V uredništvu časopisov so začela nogo prihajati poročila o nacističnih sramotljivih napisih in naslikanih kljukastih križih: v Braunschweigu na sponenkah, padlih v vojni; v Scheinfeldu pri Nürnbergu na sodišču; v Allersbergu na neki cerkvi, tovarni, ki je last žida, na občini in drugih poslopih; v Burgdorfu pri Hannoveru enajst kljukastih križev na ograjah, drevu, električnih drogovih in večnih vratih; v Nienburgu pri Hannoveru na zidu židovskega pokopališča; nekje so staremu Židu zagrozili, da ga bodo pribili na križ; v zahodnem delu Berlina so neznanec osebno napisale na prostoru za javne lepake »Ven z Zidje!« in seveda napis opremile s kljukastim križem; v Berlinu je polegla aretirala kakih deset članov lize nacionalnih študentov, ki so korakali po cesti z baklami, noseč grb s kljukastim križem...

Poročila še prihajajo iz vseh krajev Zvezne republike Nemčije. Ponekod so napisali nacistični, drugod pa strmino v ljudi vzorno izdelani, kot da bi jih bil naslikal kak Erkslikar. Kaže, da je stvar nalezljiva, kajak podobni napis in kljukasti križi so se pojavili med drugim tudi na Dunaju in v Celovcu v Avstriji, celo na Nizozemskem, Švedskem in Italiji, v Parizu, Londonu v Veliki Britaniji in New Yorku, ZDA.

Povod za izbruh antisemitke »epidemije« je nejasen, vzroki zanjo pa še preveč jasni: nacistična miselnost nikakor

se ni zatrla. Britanski list »Reynolds News« je zapisal: »Čimbolj se oborožena moč Zahodne Nemčije povečuje, tem slabši elementi se vračajo na svoje pozicije sile. Z njimi se vračajo antisemitizem, reakcija in ženketanje s sabljo.« Časopis išče odgovor med visokimi zahodnonemškimi funkcionarji. »Posebej bi bilo treba vprašati (za vzrok) dr. Schröderja. Kot zahodnonemški minister za notranje zadeve, je šlovek na vrhu in dolžan, da bi se boril proti nacizmu. Bivši član

Napisi sramote

SA... verjetno pozna duha novih nacistov. Zmerom si lahko poišče svet pri svojem ministrskem kolegu Oberländerju, ki je igral pomembno vlogo pri nacističnem izkoristitvi Poljske in Ukrajine.

Se ostrejši je britanski tednik »Sunday Express«, ki med drugim piše: »Ne gre za nov pojav. Ljudje, ki so odgovorni za zločine proti Židom, niso bili nikoli pozabljeni. To so isti ljudje, ki še zmerom ne kažejo nobenega kesanja za vojno in bedo, ki so jo povzročili v svetu. Ti ljudje so nemški narod.«

Kaj je res? Res je, da govori bonnska vlada o ostrih ukrepih proti storilcem omenjenih dejanj, res je, da govori kancler Adenauer o gnusu, ki ga čuti vsak dostojen Nemec do skrunitve sinagoge v Kölnu, res je, da skuša zahodnonemška vlada preprečiti svet o svoji dobi volji, res pa je tudi to, da doslej ni vlada nič ukrenila proti nacistični dejav-

nosti in širjenju nacističnih idej, da se med nemško mladino brez ovire širi literaturo, ki povečuje nemško rasno gosposvito in rasno mržnjo, da se mladine pod skrbnim vodstvom »starih in izkušnih voditeljev« zbirajo po parkih in gozdvih in upričujejo prave pravice bojne vaje, da korakajo po ulicah z nacističnimi emblemi in pojejo nacistične pesmi, da v državnem aparatu in javnem življenju na visokih mestih mrgoli nekdanjih vidnih nacistov, da...

Kratke iz RAZNIH STRANI

Načelnik se je po prvi svetovni vojni baje pojavil v Nemčiji zato, ker je vladal v njej gospodarski kaos, ker so bili ljudje lačni in brezposelni in ker je bil Hitler tisti, »ki je to brezposelnost odpravil« (kot je pokazala anketa med nemško šolske mladino). Zdad Zahodna Nemčija ni lačna, v njej skoraj ni brezposelnosti, njeni državljani uživajo visoko življenjsko raven. Kakšen vzrok si bodo zdaj izmislili za ta ponovni izbruh nacistične miselnosti?

Eno je gotovo: narodi, ki so izkusili nacizem in fašizem, ne morejo mirno trpeti takšnih pojavov, in odmev po svetu na nedavne dogodke v Nemčiji to tudi dokazuje. Zagotovilom bonnske vlade ne morejo zaupati vse dole, dokler ta ne bo res ostro nastopila proti nacizmu. Grob Anne Frank še ni pozabljen in Dachau še zmerom opozarja na največji zločin v zgodovini človeštva.

Posobni odpisanelec predsednika Tita in jugoslovanske vlade Sergej Kraiger je sporočil predsedniku neodvisne afriške države Liberije Tubmanu pozdrave predsednika Tita in izrazil željo jugoslovanske vlade da bi se simbolno sodelovanje med Liberije in Jugoslavijo.

Predsednik britanske vlade Harold Macmillan je odpovedal na omenjeno turnejo po afriki Bonnsko po neodvisni državi Gano in Nigerijo, Srednjeafriško federacijo in Južnoafriško Unijo. Politično odločno dejaten bo njegov obisk v srednji Afriki in Južnoafriški Uniji.

Predsednik ministrskega sveta ZSSR Nikita Hruščev bo februarja obiskal Indijo in Indonezijo. Temu obisku pripisuje svetovna javnost izreden pomen, saj je znano, da trenutno odnosi med Indijo in Indonezijo z ene strani in LR Kitajske z druge strani niso dobri.

Osam mesecev trajajoči spor med delodajci v ameriški industriji jekla ter ameriški jeklarskimi delavci je bil končan s sporazumom, ki so ga zastopniki industrijev in sindikata dosegli po dvindvajsetih urah nepretrganega pogajanja. Ameriški jeklarji so stavkali lani jeseni 11 dni, kar je veljalo ameriško gospodarstvo pet milijard dolarjev.

Mednarodni rdeči križ je objavil sporočilo o taborišču v Alžiriji. V njem izraza obzobolovanje nad stanjem v teh taboriških in govori o »neprijetnih prvi, da je predsednik Nazare sprejel odstop štirih sirskih ministrov v osrednji vladi Zdruzene arabske republike in levršnem svetu sirake oblasti.

Konec februarja bo predsednik ZDA Eisenhower obiskal Brazilijo, Argentino, Čile in Urugvaj. Ne izključuje možnosti, da bi med svojo 12-dnevno turnejo obiskal tudi druge države Latinske amerike. Mednarodni rdeči križ je bil uvrščen politični vpliv ZDA na tem področju, vplivi, ki je v zadnjih mesecih oslabel zaradi odnosov med ZDA z ene strani ter Kubo, Panamo, Venezuelo in Brazilijo z druge strani.

Traktor - dober pomočnik

V nedeljo, 13. decembra, sem bil pri kmetovalcih-kooperantih v Podlipi. Pogovarjali smo se, kdaj, s čim in kako dognojevati visokoreodne sorte pšenice, o gnojenju z umetnimi gnojili na splošno in se spora-

zumeli, da se bo gnojenje travišč in deteljšč v kooperaciji tako pričelo. Pogovarjali smo se tudi o oranju in obdelavi zemlje nasploh. Prijetno me je presenetilo spoznanje kmetovalcev, da se lahko traktor u-

dilo sad v obilnejšem pridelku ajde, pozna se pa tudi na posevku pšenice.

»In če bi naša dvorska druga imela traktor, bi lahko pravočasno in laže opravili setev, pa tudi jesensko oranje bi lahko opravili,« so mi dejali kooperanti v Podlipi. — Čeprav sem korajši slabot pri Podlipi do Srednjega Lipovca v dežju, sem bil zadovoljen. Spoznanje kmetovalcev v Podlipi me je tembolj razveselilo, ker sem se spomnil ene izmed sej sveta za kmetijstvo in gozdarstvo na občini v Žužemberku. Bilo je šele pred letom dni. Takrat nisem mogel člane sveta preprečiti, da je treba vsaj pri eni zadruzi nabaviti traktor z nekaj priključki. Danes kmetje že sami pravijo, da je traktor njihov pomočnik na polju k boljši obdelavi zemlje in k dosegu večjih pridelkov.

Milan Senica

Združitev opekarn je ekonomsko utemeljena

Na eni zadnjih sej občinskega odbora v Novem mestu so obrtniki poslušali poročilo posebne komisije, ki je pregledala poslovanje opekarn v Zalogu in Prečni ter predlagala ukrepe za njuno izboljšanje. Po tem predlogu je najprej potrebno da se obe opekarni združita ali vsaj tesno sodelujeta. Komisija je to utemeljila s dejstvom, da osnovna sredstva in kadri v eni sami opekarni ne morejo biti polno izkoristeni, medtem ko bi tesno sodelovanje ali združitve lahko omogočila nesluten napredek. Tovariš Dolenc, ki

Je sodeloval v razpravi, je celo menil, da bi kooperacija med opekarnama ali njuna združitve lahko omogočila, da bi perspektivni načrt izpolnili v starih namesto v petih letih.

V razpravi na seji ljudskega odbora je bila predložena naloga, da se v obliki kooperacije ali združitve v eno najpomembnejših industrijskih podjetij v okraju.

RAZGLAS LASTNIKOM PSOV

Lastniki psov iz vasi: Prečna, Kal, Suhor, Češča vas, Cegelnica, Groblje, Braljin, Mubaher, Potočna vas, Velika in Mala Bučna vas, Gornje in Dolnje Kamence, Hud, Dolni vrh, Ločna, Šimel, Skrdanec, Borčevce, Veliki in Mali Podjuben, Petane, Gornje Mršaevce, Vrh pri Ljubnu, Srebrnica, Brod, Irca vas, Regčeva vas, Birčna vas, Stranška vas, Jama, Gorenje in Dolnje Lakonče, Gornja vas, Rakovnik, Rajnušče, Zablja vas, Ragovo, Veliki in Mali Slatnik, Velika in Mala Cikava, Smo-

lenja vas, Krka, Potov vrh, Seia pri Ratežu in področje mesta Novo mesto morajo svoje nad 3 mesece stare pse prijaviti v času od 1. do 15. januarja 1960 pri Občinskem veterinarskem inšpektoratu v prostorih OBLO Novo mesto, Glavnih trg (trovati) soba št. 4, priložnice desno. Prijave bodo sprejemali vsak četrtek in petek od 7.30 do 18. ure. Prijavitelj je treba tudi tiste pse, ki so bili že prijavi.

Občinski ljudski odbor Novo mesto

Razpis delovnih mest

Komisija za uslužbenske zadeve pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu razpisuje naslednja delovna mesta:

1. tri delovna mesta za uslužbence I. vrste - pravna fakulteta,
2. dve delovni mesti za uslužbence II. vrste,
3. tri delovna mesta za uslužbence III. vrste,
4. dve delovni mesti za uslužbence z nepopolno srednjo šolo - administrativna šola.

praksa v upravni službi za uslužbenca pod 1., 2. in 3. Za uslužbenca pod 4. pa vsaj dvoletna pisarniška praksa.

Za delovna mesta uslužbenec I. vrste - pravna fakulteta priškrbljena, družinska stanovanja pa bodo vselejja septembra 1960.

Pravilno kolkovanje ponudbe z opisom strokovne prakse in življenjskim posiljite na Okrajni zavod za socialno zavarovanje Novo mesto najpozneje do 23. januarja 1960.

Razpis štipendij OZSZ

Komisija za uslužbenske zadeve pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu razpisuje naslednje štipendije:

1. štiri štipendije za pravno fakulteto,
2. eno štipendijo za šolo za socialne delavce,
3. tri štipendije za ekonomsko srednjo šolo,
4. dve štipendiji za administrativno šolo.

Pogoji: pri izbiri štipendistov imajo prednost študenti visjih letnikov oziroma dijaki višjih razredov.

Prijave za dodelitev štipendije naslovljene na Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu najpozneje do 23. januarja 1960.

KOTEKS

Prasičerejci!

Svinjsko kožo KOTEKSU. Vam pa denar, ki ga boste pečeli za skrbno odtelega prasiča!

NEPOBOLJSLJIVA TATOVA

22. decembra ob 20.30 uri je osebnosti avto povozil na avtomobilski cesti pri Karteljevem Cirila Kolenca, starega 18 let. Kolenca so našli mrtvega pod avtomobilom. Kakšno se je nesreča zgodila, še ni ugotovljeno. Posebna komisija ta primer še raziskuje.

Veseljje v »Mirni«

Delamo, delamo, so nam povedali veselih obrazov v Tovarni šivalnih strojev »Mirna«.

Sobota, 18. oktobra, je bila za Mirno praznik. Pet 20-tonskih avtomobilov s prikolicami, takih na Mirni in pri nas še nismo videli, je pripeljalo Tovarni šivalnih strojev nad 70 tisoč pričakovanih strojev za izdelovanje šivalnih strojev. Pri obratu I, kjer so stroje iztovarjali, se je zbralo precej Mirenčanov in vsi delavci in uslužbenci Tovarne šivalnih strojev »Mirna«.

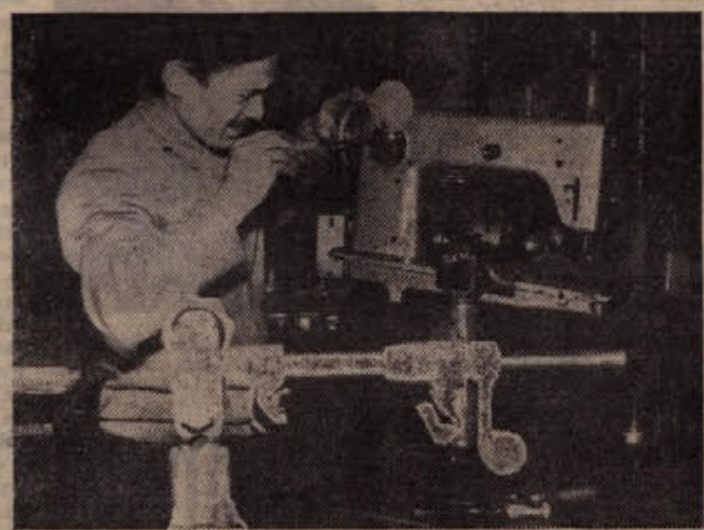
Mirenska Tovarna šivalnih strojev bo bila konkurenčni boj, kar bo koristno za potrošnika, ki bo lahko tako kupil poceni in kvalitetne stroje.

Tovarna ima prostore za stroje že pripravljene, postopoma pa jih bo še dopolnjevala. Stroje bo začela vključevati v proizvodnjo. — Seveda bodo ti porabili tudi več električne energije, zato je tovarna že začela graditi lastno transformatorsko postajo. Lahko računamo, da ni več tako daleč čas, ko bomo začeli dobivati iz Mirne šivalne stroje, izdelane popolnoma doma.

Novi stroji bodo zahtevali tudi več delovne sile. Sicer je res, da bo lahko delal en delavec za več stroji hkrati, a bo treba kljub temu precej novih delovnih moči. Mladji kader, ki je že v podjetju, se stalno uči in vadi, ker ima voljo do dela, ker stremi za napredkom in za tem, da bi se podjetje pravilno razvijalo. Starejši, kvalificirani, bodo pričutili ali izužili mlajše ljudi iz Mirne in okolice, ker bo le tako ostal kader doma. Za Mirensko dolino, ki je precej pasivna in ima precej delovne sile, ki bo lahko dobila tu zaposlitev, pomeni tovarna in novi stroji kruh. Za potrebe kadra, predvsem strokovnega, pa bodo začeli skupno z občino Trebnje graditi dva stanovanjska bloka s po števila stanovanji.

du in Zagrebu. Postopoma jih bodo uredili še v glavnih mestih republik in v naših večjih mestih. »Mirna« pozdravlja uredbno, ki govori o tem, da morajo imeti vsi stroji, namenjeni gospodinjstvu, tudi serijske delavnice.

S polnim razumevanjem okrajnih in republiških organov je »Mirna« le dobila stroje. To pa pomeni za »Mirno« in vse Mirenčane velik korak naprej.

Stroj mora teči mehko in uglaseno, zato ga pred dokončno sestavo še in še preizkušajo

OBVESTILO ZIVINOREJECIM OBČINE NOVO MESTO

Od 1. januarja 1960 dalje znaša pavšalna skočnina za umetno osenčenje vseh krav in telet 1500 din. Pavšalno skočnino je treba plačati vnaprej in to do 31. januarja pri dose- danjih pobiralec pavšalne skočnine, ki bodo v januarju popisovali plemence in hkrati pobirali pavšalno skočnino.

Po 1. februarju 1960 osenčevalci ne bodo osenčili nobene plemence več, če se lastnik plemence ne bo izkazal s potrdilom, da je pavšalno skočnino plačal.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

Nove trgovine v Vidnu-Krškem

Se pred novim letom so v novem trgovskem bloku na Vidnu odprli prodajalno tekstilnega blaga, malo pred tem pa že trgovino za kolonialno blago in druga živila. Začela je delati tudi nova mesnica in je zdaj potrebna taka, kot so jo gospodinjstva že dolgo želele. Začele so se tudi pripraviti za preureditev nekdanje Škerbčeve trgovine v novo trgovino z zelenjavo, tako da bo tudi levji breg mesta v bodoče preskrbljen s sovčjem in sadjem.

Odlikovani rezervni oficirji

V torek, 5. januarja, je bila v Novem mestu manjša svečanost. Odlikovanih je bilo deset rezervnih oficirjev, ki so naj- večje izvrševali naloge. Z medaljo za vojne zasluge so bili odlikovani rezervni oficirji: poročnik Edvard Molč, kapetan I. kl. Lojze Rihter, kapetan Jože Jeričič, podporočnik Rajko Livio, poročnik Mihael Deržič, kapetan I. kl. Viktor Primožič, kapetan I. kl. Darko Prijatelj, kapetan I. kl. Dominik Bogataj in poročnik Karel Lupšina; z redom za vojne zasluge III. stopnje: poročnik Franc Pauzer.

Kaj je bilo novega na okrajni seji

Odlok o začasnem finanstranju proračunskih potreb v prvem tromesečju leta 1960, ki je bil sprejet na zadnji seji, določa, da se do sprejetja okrajnega proračuna za leto 1960, pa se izdatki zagotovijo v višini mesečnega povprečja, doseženega v preteklem letu. Dohodki in izdatki vseh okrajnih organov v tem obdobju so sestavni del okrajnega proračuna v letu 1960.

120 LITROV VINA NA DRUŽINSKEGA ČLANA, starega nad 15 let, sme vsak vinogradnik porabiti v družini, ne da bi plačal za količino prometni davek. Tako je rečeno v odloku o določitvi količin vina, ki ga smejo uporabiti proizvajalci v proizvodnem letu 1959-60 brez plačila prometnega daveka. Odlok pričakuje v dveh dneh objaviti v Uradnem vestniku OLO.

Odločba o posebnem dodatku za učitelje. Učitelji potrditelski sol na Dolenjskem bodo dobili poseben mesečni dodatek od 1000 do 3000 dinarjev. Vse šole v okraju so po točkovnem sistemu razdeljene v več okolišev. Učitelji bodo skladno z okolišem prejeli mesečni dodatek k plači v mejah od 1000 do 3000 din. Odločba je bila sprejeta, da bi tako zadržali na naših solah učitelje, ki zaradi težkih delovnih pogojev in življenjskih razmer uhajajo v razvitejša področja.

ODLOK O IZPREMEMBI STATUTA okraja Novo mesto je bil sprejet, ker je bilo treba stari statut vskladiti z novo organizacijo organov državne uprave in spremembami v sestavi svetov OLO.

Novi poslovnik OLO, novi poslovnik okrajnega zbora OLO in novi poslovnik okrajnega zbora proizvajalcev so odobrniki potrdili na seji. Tudi novi poslovnik so bili sprejeti zaradi nove organizacije državne uprave.

SKLEP O USTANOVITVI POLKNEGA GASILSKEGA VODA v Novem mestu, ki je v okraju kot prva tovrstna polkna enota potreben, so sprejeli odobrniki na seji.

Živahnost v Adlešičih. Žimsko spanje prav gotovo ne velja za Adlešiče in okoliške vasi. V zimskem času nastane v teh vaseh prava živahnost; ženske hodijo na »prejo«, in se tako od več hiš sestanejo in razen svojega dela razpravljajo tudi o vlogi in delu žena. Tudi množične organizacije in prostovoljne delavci uspešno delajo. Ljudem so pripravili več predavanj o kmetijstvu in poljedelnih znanostih.

Novo leto so pričakali s številnimi prireditvami, katerih so se udeležili predvsem starejši. Najmlajše pa je obiskal Dedek Mrz in jih lepo obdaril. I. D.

IZ DELA ORGANIZACIJE SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Prerez skozi delo osnovnih organizacij Socialistične zveze občine Sevnica

V mesecu novembru so po vsej sevnici občini potekali predvolilni sestanki vseh okrajnih organizacij ZSZL. Kot zaključek predvolilne kampanje so bile 13. decembra v vsej občini volitve, ki se jih je udeležilo 91 odstotkov volivcev — članov ZSZL. Ob tem naj povemo še to, da so v merilu občine na dan volitev vpisali na novo 825 članov v organizacijo ZSZL. Pri predčevanju volilnih imenikov so zaradi preselitve, smrti in tudi popolne abstinence črtali 556 članov iz evidence. Zal ni ugotovljeno, koliko članov je odpadlo zaradi tega, ker so izrazili željo, da ne bodo več člani. Na vsak način je taka izjava vse prej kot razumljiva. V občini je sedaj vključenih v organizacijo ZSZL skupno 6.460 članov, kar predstavlja v odnosu na volivce kar lep odstotek in sicer okroglo 53 odstotkov. Razumljivo, da je tako stanje še vse prej kot vredno pohvale, je pa še vidno nad 800 članov, kolikor je bilo vpisanih na sam dan volitev, lep dokaz, da se ob pravilnem delu vaških organizacij da s lahkoto pridobiti nove člane.

Občinski odbor ZSZL je razpolaga s podatki o poteku vseh 33 predvolilnih sestankov, kolikor jih je bilo v novembru. Večina teh je bila izredno dobro obiskana. Da bi z delom organizacije seznanili tudi nečlane, so bili predvolilni sestanki tik za zbori volivcev, kar je tudi pripomoglo k plodnosti razprav na teh sestankih.

Na vseh zborih volivcev in predvolilnih sestankih so državljani najprej poslušali poročila odbornikov ObLO, ki so zajemala vse važne dogodke iz dela ObLO v letošnjem letu. Na ta poročila ni bilo nekih bistvenih pripomb, razen morda teh, da so sredstva občine za

Tudi nadaljnji dve točki — razprava o šolski reformi in volitve novih šolskih odborov ter izvolitve članov poravnalnih svetov — sta potekali na vseh sestankih v redu. Ljudje so z zanimanjem spremljali razpravo o novostih v naših solah in se tudi dokaj resno lotili težavnih nalog v šolskih odborih. Na to kažejo predvsem premišljeni predlogi za nove člane šolskih odborov. O vlogi poravnalnih svetov so državljani povedali osnovne misli odborniki ter je po koncu novembra v občini Sevnica izvoljenih skupno 9 poravnalnih svetov (za vsak KU po eden). Po instrukcijah, ki jih bo tem ljudskim sodnim organom dalo okrajno sodišče, bodo lahko z uspehom posegli v poravnave manjših sporov in nesporazumov med državljani.

Posebno točko dnevnega reda sta imela samo sestanka v Sevnici in Smerju, kjer so se volivci seznanili še z novostmi na področju stanovanjskih predpisov ter izvolili skupno 20 članov v svet stanovanjske skupnosti.

Na večini drugega dela teh skupnih sestankov so dosežani predsedniki krajevnih organizacij podali izbrana poročila o delu. Skoraj iz vseh poročil je razvidno, da so odborniki ugotovili, da se zdaleč niso izkoristili vseh možnosti udeleževanja članov ZSZL na vaseh. Vrsta pobud in dobrih predlogov je ostalo le na papirju, seveda mnogokrat tudi zaradi male ali nikake pomoči višjih organov ZSZL kot tudi občine.

Na 15 sestankih so člani razpravljali in potrdili predloge za 10-letni perspektivni plan razvoja posameznih področij. Predlogi iz teh zapisnikov so tako široki in vsestranski, da bo zanje resnično potrebno 10-letno kreplje delo. Kot rdeča nit se skozi vse predloge vleče problem poti, kolovozov in cest. To samo po sebi niti ne bi obrnilo pozornosti nase, če se ne bi za tem resnično skrivale večje težave. Posamezni zasledki in kraji ob slabem vremenu res izgubijo stike z zunanjim svetom. To čemur ponekod pravijo pot, je podobno le še strugi hudournikov. Takoj na drugem mestu je preskrba s pitno in požarno vodo, sledijo pa razne ustanove, servisi, stanovanja itd.

Pod točko »razno« so volivci obravnavali najrazličnejše gospodarske in druge probleme. Tako beremo v zapisniku iz Boštana, da je zdravstvena preventiva prešibka, na Vitovcu ljudje kritizirajo poslovanje sevniske KZ, v Budni vasi bi mladina rada staro nemško barako za svoje potrebe. Take in podobne najrazličnejše predloge najdemo prav v vseh zapisnikih. Izjema sta morda le organizaciji Križ in Smarna, odkoder še sedaj ni zapisnikov.

Tak je kratek pregled dejavnosti organizacij ZSZL za dva meseca. Novi odbori so tik pred tem, da si iz svojih vrst izvolijo predsednika, tajnika, blagajnika in druge, po potrebi. Predlogov je toliko, da res ne more biti dvoma o tem, kaj naj delamo. Prisluhniti ljudskim željam in jih poskusiti vskladiti z dejanskimi možnostmi, pa bo vse delo dobilo pravičen, deloven in koristen pečat. Nedvomno bodo naloge, ki so jih začrtali predvolilni zbori, najboljše agiteljsko sredstvo za nadaljnjo krepitev osnovnih organizacij ZSZL.

Uspešno delo SZDL v Črnomlju

Minul mesec so bili v črnomljski občini zbori organizacij SZDL. Po podatkih lahko ugotovimo, da zbori že dolgo niso bili tako obiskani, kot tokrat. Uspehe je treba pripisati občinskemu političnemu aktivu in vsem vodstvom 23 osnovnih organizacij SZDL črnomljske občine, ki so se temeljito pripravili na zbor in že vnaprej pri ljudeh vzbudili zanimanje za širše razprave. Za letošnje občne zbornice organizacij v tej občini je značilno to, da je bilo v ospredju obravnav kmetijsko vprašanje s posebnim poudarkom na

nedavno izišlem zakonu o racionalnem izkoriščanju zemljišč. Obravnavali so sodelovanje kmečkega prebivalstva in druga vprašanja, ki zadevajo kmetijske proizvajalce. Tudi o ostalih vprašanjih, kot so organizacijske zadeve SZDL, politika na vasi, šolski problemi, so se sukalne obravnavale.

V mnogih krajih so razpravljali tudi o svojih krajevnih vprašanjih. Tako so v Dragatušu govorili o mekoracijskih delih potoka Turnišče in o gradnji šolskega poslopja, v Črnomlju o številnih vprašanjih kulturnega življenja, o preselbi in drugem; v tem kraju je bilo v ospredju stanovanjsko vprašanje in ukrepi glede stanovanjske reforme. V Gribljah so razpravljali o agronomskih delih stelnikov in o možnosti povečanja kmetijske proizvodnje. Obširno gradivo, o katerem so razpravljali člani SZDL, bo občinskemu političnemu aktivu

in občinskemu LO Črnomelj dobe napotek za delo.

Temeljite priprave in uspešno zaključeni občni zbori so pripomogli, da so tudi volitve v celoti uspele in je bila udeležba polnoštevna. V glavnem so vse organizacije zaključile volitve v dopoldanskem času, najboljši pa so bili na Stražnem vrhu, kjer so zaključili volitve že do 8. ure zjutraj.

Volitve so bile potrditve pravih dela organizacije SZDL in hkrati pripravila na bližnji V. kongres SZDL Jugoslavije, ki bo v drugi polovici aprila. Na dan volitev in na občnih zborih je bilo v organizacije SZDL vključenih večje število novih članov, zlasti mladih ljudi, ki so voljni delati na političnem področju v prid splošnega napredka naše socialistične skupnosti.

KMETOM V PREMISLEK

Na zadnji seji sveta za kmetijstvo pri ObLO Sevnica je bil obelodanjen podatek, da je v sevnicki občini razen 137 ha italijanskih pšenice, ki so bile posejane v kooperaciji, še okoli 200 ha istih vrst, kadar posejanih brez sodelovanja s posameznimi kmetijskimi združenji.

Kaj je tu narobe? Pšenica, ki je v vrsto poljskih prilagojena za tak rekorden pridelek, zahteva točno odmerjene tehnične ukrepe. Posebno važna je priprava zemlje, pa tudi poznejša nega posevka. Vse to je seveda treba opraviti ob točno določenem času in v skladu s trenutnimi vremenskimi in drugimi pogoji. Površen pregled teh 200 ha pšeničnih polj pa kaže na vrsto pomanjkljivosti. Vzniklost semena je znatno slabša, enako gostota zarastki, brez dvoma pa, trdijo strokovnjaki, nobena od teh stvari ni pripravljena tako, kot je letošnja jesen zahtevala. Zato cenijo te prideleke na slabšo tretjino od normalnih, za te vrste.

Kdo bo poleti 1960 kriv za jezo in slabe prideleke? Res, vse je še v teku, ni še ne ve. Yoda če bo toča, bo tudi ta našla na poljih redko in slabo klasje. Ali bo spet zadruga kriva za slab uspeh? Bo poležano polje zaradi redkosti posevka kmetu v korist?

Strokovnjaki pravijo tudi, da bi naknadno dognojevanje ne rodilo ustreznih uspehov. Rast se je slabo pričela in bo slabo tudi končala. Ali ima torej tak odpor do proizvodnje v sodelovanju kakšen smisel, če pa bo škoda na koncu koncev le kmetova?

-ok.

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Decembra 1949 sta takratni predsednik Gospodarskega odbora Boris Kidrič in predsednik Centralnega odbora ZSJ Djuro Salaj podpisala pomemben zgodovinski akt. Največjim in najboljšim kolektivom so bila razposlana navodila o volitvah delavskih svetov. Ta dokument pomeni uresničevanje, in to dosledno uresničevanje velike misli Marxa: tovarne delavcem! To je bil začetek poti, ki nas vodi v neposredno socialistično demokracijo, kjer lahko vsak državljan sam sodeluje o gospodarjenju z ustvarjenim dohodkom. Sedmega januarja 1950 je bil na osnovi tega dokumenta izvoljen prvi delavski svet na Slovenskem. V tovarni »Sava« v Kranju so delavci prevzeli tovarno v svoje roke. Njim je sledilo še 35 drugih večjih kolektivov in vsi skupaj so že v nekaj mesecih delovanja zbrali toliko izkušnje in opozorili na prednosti takega neposrednega sodelovanja proizvajalcev v proizvodnji in razdelitvi dohodka, da je bil lahko 22. junija 1950 sprejet zakon o delavskem samoupravljanju.

Deset let delavskih svetov

nu v gospodarskih organizacijah. Pred tem so imeli delavski sveti le posvetovalne pravice, sedaj pa so postali odločilni faktor v gospodarjenju, usmerjanju proizvodnje in na vseh drugih področjih družbene dejavnosti.

Slabosti, ki so bile značilne za prvo obdobje delavskega samoupravljanja, smo že davno prešli. Danes ni več razprtji okoli tega, kakšne pravice ima direktor in kakšne so dolžnosti samoupravnih organov. Izkušnje in praksa ter pomoč političnih organizacij so uredile ta problem, kot še mnoge druge, ki so ovirali hitrejši napredek delavskega samoupravljanja. Toda ni bilo dovolj, da smo izvolili delavske svete. To še ni zagotovilo, da se v upravljanje in gospodarjenje ne bi vmešavali tudi državni organi. To še ni omogočilo uklanjanje meznih odnosov — treba je bilo spremeniti tudi celoten gospodarski sistem in odnose med gospodarskimi organizacijami in državnimi organi. Zato smo začeli istočasno s uvajanjem delavskega samoupravljanja spreminjati tudi gospodarski mehanizem. To ni bilo niti enostavno niti enkratno delo. Še danes ugotovljamo, da ima gospodarski mehanizem vrzeli, ki jih bomo morali odpravljati. Nedvomno pa je, da je delavec danes že zainteresiran za to, da bi bila produktivnost dela večja, ni mu vseeno, kako je prodano blago, ki ga je izdelal, skratka, zanima se za poslovanje podjetja kot celote in tudi za vse druge odnose v gospodarstvu. Delavcem prepustimo v samostojno upravljanje vse več sredstev. Medtem ko so leta 1954 razpolagali delavci, oziroma delavski sveti le s 36 odstotki družbenega proizvoda, so razpolagali v letu 1958 že s 44 odstotki, to je s 617 milijardami od 1.405 milijard ustvarjenega družbenega proizvoda. V lanskem letu pa se je ta udeležba v ustvarjenem dohodku povečala že več kot nad 50 odstotkov. Vse dosežane izkušnje, konkretni sklepi delavskih svetov, kažejo, da so si delavci to zaupanje zaslužili, saj gospodarijo s temi sredstvi skrbno in smotno. Z delom skrbe za razširjeno reprodukcijo, z drugo besedo, za povečanje proizvodnih zmogljivosti, ob tem pa ne pozabljajo tudi na dvig življenjske ravni zaposlenih proizvajalcev. Z uvajanjem spodbudnejših oblik nagradovanja, oblik, ki spoštevajo le vloženo delo in dosežen gospodarski uspeh podjetja, pa smo začeli v lanskem letu še hitreje odpravljati tudi zadnje ostanke meznih odnosov.

V delavskih svetih dela danes 326.000 delavcev in nameštencev. Torej se je vključil v neposredno odločanje o gospodarjenju z razpoložljivimi sredstvi, v gospodarsko načrtovanje, v usmerjanje proizvodnje itd., itd., vsak sedmi delavec naše domovine. Proizvodni uspehi zadnjih let, dejstvo — to lahko danes že trdimo — da bomo pelitnice vsak letski načrt izpolnili v štirih letih kaže, kakšne velike prednosti ima tako neposredno ustvarjalno sodelovanje delavcev pri gospodarjenju. To je pravzaprav odgovor vsem tistim, ki še dvomijo v pravilnost naše poti. MI PA DANES, ŠE BOLJ KOT PRED LETI TRDIMO: DRUGE POTI NI!

NEPOKORJENI BREGOVI

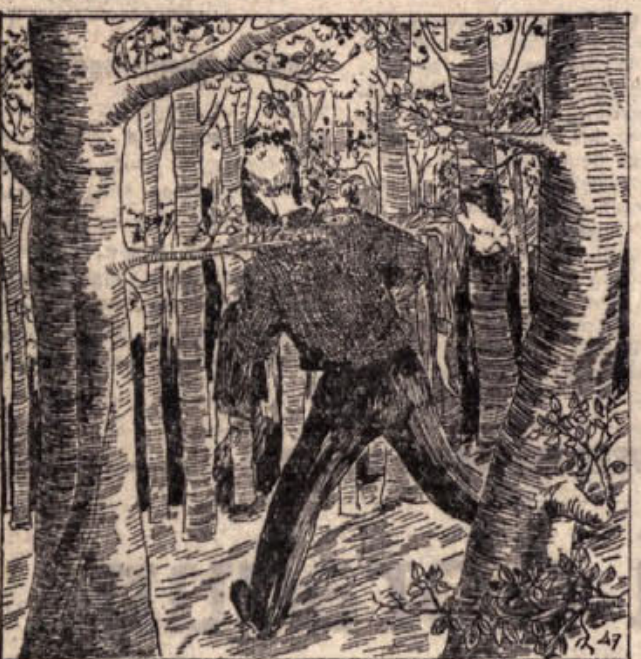
PIŠE: Milam Bašković RIŠE: Mire Cetin

45. Najbližjega vojščaka je silovito treščil po glavi, drugi pa so odskočili. Oficir, ki je stal nekaj korakov vstran, je takrat vžgal z brzostrelko. Mohor se je bliskoma okrenil. Toda rafa ni veljal njemu, ampak Janezku, ki je gnil vole z dvorišča. Samo zakrill je z rokami, zavpil in se zgrudil. Voli so obstali.

46. Zdaj je podlež naperil brzostrelko se v Mohorja. Ta pa je slep od sovraštva in jeze z vilami naprej planil nadenj. Več strelav je počilo, brzostrelka pa se je zataknila. Preden je mogel oficir odskočiti, ga je Mohor v silovitem zaletu prebodel z vilami in ga pribil na tla. »Tu imaš svinja, za otroka!«

47. Lahki so kričaje leteli skupaj. Skozil okna hiše je planil ogenj. Mohor pa je bil v dveh, treh skokih pri Janezku, ga pobral v naročje in se pogljal proti gozdu. Krogle so zaživle okoli ušes, vendar je srečno dosegel skale. Za trenutek se je oddahnil, nato pa se vtekel skozil najgostejše grmovje vse globlje v gozd.

48. Nekaj časa je še slisal zasledovalce, ki pa so se kmalu v začetku goščave ustavili in le na slepo streljali po gozdu. Mohor se je z mrtvim otrokom v naročju vedno bolj oddaljeval in utrujen obstal na robu s smrekami poraščene globeli. Iz nje so prihajali pridružen moški glasovi, pomešani s tihim stroškim jokom in ženskim ihtenjem.

Neuklonljiva volja

»Na to težko mesto,« je zapisano v dnevniku, »sva prišli dve »novopečeni« učni moči. Morava priznati, da šola, ki nama je bila zaupana, ni bila idealna. Marsikatera pred nama je obupala. Brez prakse, toda z voljo sva pričeli z delom. Vsak bo nama verjel, da začetek ni bil lahak. Prvič v življenju sva se morali spoprijeti s stvarnostjo. Šola nama je dala marsikaj, toda teorija je eno, praksa drugo. Zaupali nama niso samo otrok in šolske administracije, ampak še mnogo več. Glavno je bilo pridobiti ljudi in začeti z gradnjo nove šole...«

Avtomobil je zavil čez most na Kriči. Blato je pljusnilo v šipo. Sofer je jerno zaklel. Nenadoma nas je zajela megla. Kraški svet z obeh strani ceste je bil pobeljen s prvim snegom. Toda siva, koprna nam ni pustila občudovanja. Ni bilo kaj občudovati. Nedaleč od Hini smo zavili na levo. Ozka, blatna cesta nas je vodila proti Selam. Nekje na sredini poti smo se povzpeli navkreber. Naenkrat nas je zajelo sonce. Čerj in breze, pokrite z ivjem, so zablestele, kakor bi bili posuti z milijardami diamanov. Raztresena skale in kamni so se mi zdeli kakor nagrobni spomeniki. Tudi na dnu številnih vrtáč so se kopali sončni žarki. Spet nas je zajela megla. Na križišču smo obstali. Milena Vrbančič in Ivanka Skufca, mladi selški učiteljici, sta nam pokazali temelje nove šole. Toda še prej sta se morali preobuti v težke čevlje. Tisti z visokimi petami bi ostali v blatu. Ze od leta 1920 se šola stiska v temni kmečki izbi, ki je bolj podobna jazbini kot šolske. mu prostoru. Človeka stane pri srcu, ko pomisli, da mora v takem prostoru živeti 70 otrok. Tudi učiteljici je težko. »Ze 40 let je stara želja po novi šoli, toda doslej se še ni uresničila,« mi je pripovedovala.

Milena. »Lani pa se je začelo. Jeseni je prišla komisija in določila lokacijo. Šolski odbor se

Milena in Ivanka, učiteljici v Selah

je zagrzvel v delo. Tudi midve sva hodili od hiše do hiše in zbirali prispevke. Pri večini sva uspeli, toda bili so tudi posamezniki, ki so nama dejali: »Mileni so časi za prilšno delo...« To so taki ljudje, ki jih je zaostalost tako zajela, da se ne morejo več izkapat iz nje... Ljudje so pljunili v roke. Treba je bilo ugnati živo skalo, skopati jarke in položiti temelje. Tudi cesto do gradbišča je bilo treba zgraditi, da so lahko začeli dovažati gradbeni material. Prebivalci Sel, Vrha, Viševca in Lopat so doslej opravili nad 3000 prostovoljnih delovnih ur.

Šola bo stala 25 milijonov din, toda gradili jo bomo postopoma. Treba je pač računati z možnostmi. Najprej bomo zgradili eno učilnico in eno družinsko stanovanjce, nato pa še eno učilnico in eno samsko sobo. Komaj še čakamo dneva, ko se bomo preselili v nova prostore... V razgovoru nas je zmotil mrak. Treba je bilo prižgati petrolejko. Kuhinjo, komaj tako veliko, da se človek lahko obrne, je napolnila medkavka svetloba.

»Morala bi opraviti strokovni izpit,« mi je zaupala Milena, »a kako naj se učim pri »briljavi«. Čez dan imava tri izmene pouka, potem je tu še nova šola, mladinski sestanki in drugo, zvečer pa se je pri petrolejki težko učiti...«

»Kolik časa bosta še vztrajali,« sem vprašala.

»Se nekaj let,« je brez oklevanja odgovorila Milena, Ivanka pa se je namrdala: »Preveč si objubila. To bo predolgo...« R. S.

Pozdrav iz Zadra

Belokranjski fantje, ki služijo vojaški rok v Zadru, prav lepo pozdravljajo svoje domače, vse semiške fante, posebno pa tiste, ki služijo vojske v raznih enotah naše armade, in jim želijo srečno in uspešno polno leto 1960! Jože Stepan, Jože Kotarič, Mirko Kambič.

Za Škocljan in Kobilico

»Pozdravite vse bralce Dolenjskega lista, fante in dekletke iz škočjanske doline, domače in vse Dolenjce, ki so pri vojskah. Hkrati želimo mnogo uspehov vašemu listu v letu 1960.« Tako nam piše Martin Tičar iz Foče.

Novoletne čestitke

Fantje, ki služijo vojaški rok v Nišu, pozdravljajo svoje, bralce našega lista in vse delovne kolektive ter jim želijo v letu 1960 obilo sreče. Jože Kamin še posebej pozdravlja mammo, ki bo obhajala 55-letnico, očeta ter brata vojaka iz Bjelevara.

Jože Slak toplo pozdravlja očeta, sestro, brate in vse znance iz domačega kraja ter vsem želi, da bi bili v prihodnjem letu srečni, zdravi in zadovoljni!

Pismo iz Varaždina

»Dolenjski fantje, ki služimo vojske v Varaždinu, pozdravljamo bralce našega lista in vse množične organizacije na področju novomeškega okraja ter jim želimo srečno novo leto. Komaj čakamo, da bomo že kmalu začeli delati v raznih organizacijah in podjetjih. Trudili se bomo vložili vse svoje moči za nadaljnjo izgradnjo naše socialistične domovine! Pavel Zajc, Franc Rozman, Jože Turk, Alojz Kavčič, Franc Hočevar, Alojz Smolnik, Janez Mravince, Jože Kuchar, Ivan Jaraževič, Marjan Vidmar.

Letos: 45 pionirskih zadrug!

Pred nedavnim je bila v Novem mestu I. redna seja komisije akcije pionirjev in mladih zadržnikov, na kateri so se pogovarjali o programu dela, namenu akcije in drugem. Namen akcije pionirjev in mladih zadržnikov, ki bo trajala do 29. novembra, je vključiti čim večje število pionirjev in mladin v neposredno izpolnjevanje nalog na področju kmetijstva in drugih gospodarskih nalog določene kraja. Najosnovnejša naloga te akcije je vzgoja mladin na kmetijskem področju — v zadržništvu. Jugoslovanska akcija pionirjev je v Sloveniji razširjena tudi na mlade zadržnike pri kmetijskih zadržkih, da bi tako posloško mladino vključili v aktivne mladih zadržnikov, v kmetijske gospodarske šole in s tem v izpolnjevanje gospodarskih programov kmetijskih zadržkov in občin. Poleg tega pa je namen, da se s to akcijo poživijo delo AMZ, jih številčno ukrepi, delo pionirskih zadržkov pa utrdi in razširi na vse šole. Med drugim so sklenili ustvariti pogoje, da bodo delovali šolske pionirske zadržke pri vseh osnovnih šolah, kjer so za to pogoji, kjer teh ni, pa naj bi delovali vsaj kmetijski krožki. Pri vseh zadržkih pa bodo delovali AMZ, v katerih naj bi aktivno sodelovalo čimveč kmečke mladin. Tako bi ob koncu akcije delovalo v našem okraju 45 pionirskih zadržkov in manjše število kmetijskih krožkov. Dalje bo treba pri vsaki šoli zagotoviti ureditev šolskega vrta. Tu bo treba z občinskimi ureditvi vprašanje zemljišč

šole z zadržkami in kmetijskimi strokovnjaki na terenu. Za doseganje boljših uspehov so razpisali tudi tekmovalne med posameznimi občinskimi in ob koncu izvolili še posebno odbor za hitrejšo reševanje posameznih vprašanj, da ne bo treba za vsako malenkost sklicevati celotne komisije. R. S.

Z občinske konference LMS v Žužemberku

V nedeljo 20. decembra je bila v Žužemberku občinska konferenca LMS, na kateri so delegati predlagali delo v preteklem letu. Izvolili novo občinski komite ter sprejeli program dela za leto 1960. Med drugimi so se konference udeležili tudi Frano Setine, član CK LMS, in Jože Legem, organizacijski sekretar OK ZKS Novo mesto, Jože Gosenc, predsednik žužemberške občine in Stane Gorinšek, sekretar občinskega komiteja ZKS. Pregledno in izčrpno poročilo o delu mladin je podal predsednik občinskega komiteja mladin Slavko Krizan. Poročilo je povedalo, da člani mladinske organizacije delajo v vseh društvih in da tako rekoč ni mladina, ki ne bi bil vključen v kulturno-prosvetnem društvu, gasilskem društvu, v ljudski tehniški, strelski, društvi in drugje. Manj razveseljivo pa je dejstvo, da je le 20% mladine žužemberške občine vključenih v mladinsko organizacijo. Ze leta 1957 sta delovala dva aktivna mladih zadržnikov, vendar je njihovo

Dijaška zadruga na novomeškem učiteljsišču

Pred kratkim je bila na učiteljsišču na pobudo dijaške skupnosti ustanovljena dijaška zadruga. Kot je na ustanovnem občnem zboru v petek, 13. novembra, poudarila Tončka Zagorc, predsednica iniciativnega odbora zadruga in sedanja predsednica zadruga, je bila ustanovitev nujna predvsem zato, ker se povsod na šolah ustanovijo pionirske zadržke, ki jim pomagajo učitelji. Zato se morajo bodeči učitelji seznaniti s problematiko takih zadržkov. To bomo lažje dosegli v okviru šolske zadruga. Namen zadruga je seznaniti učiteljsiščnike z vodstvom zadržkov, s sodobno kmetijsko proizvodnjo, z družbenim upravljanjem, z organizacijo hranilnic in trgovskih podjetij. Zato ima zadruga več oddelkov, izmed katerih že dalj časa deluje nabavno-prodajni odsek, posebne komisije pa pripravljajo ustanovitev kmetijskega proizvodnega in hranilnega oddelka.

Na ustanovnem občnem zboru so bila sprejeta pravila ter smernice za delo. Kmetijski odsek, ki mu je obljubil vsa podpora navzoči predsednik OZZ tov. Somrak, bo v malem razvil kmetijsko dejavnost; utvarjal se bo s preizkušanjem različnih načinov gnojenja in podobnih. Proizvodni odsek bo izdeloval učila za šole, vezal knjige in skušal prikazati svojim študijem načine industrijske proizvodnje. Hranilni odsek bo navajal ciane k varčevanju in jih seznanil z organizacijo hranilnic. Na zboru je bilo naglašeno, da je glavna naloga zadruga predvsem vzgoja za bodečo zadržne strokovnjake.

Zadruga ima že nad 70 članov, kar je skoraj tretjina vseh dijakov na učiteljsišču. Upamo pa, da se bodo vključili in postali dobri zadržniki tudi ostali dijaki. C.

Na svidenje!

Anton Pavlišč, ki služi vojaški rok v Beogradu, se čisto spominja mame, očeta, bratov in sester ter jim želi srečno novo leto in jim kliče na skorajšnje svidenje!

Dolenji iz Dugege sela

želijo vsem znancem in prijateljem, vsem delovnim ljudem Dolenjske, zlasti pa svojem, srečno novo leto. Hkrati želijo mnogo uspehov in delovnih zmagov v prihodnjem letu: Jože Strajnar, Jože Konda, Vinko Zagar.

Mladinska akademija

V soboto, 26. decembra, ob 20. uri je bila v Domu ljudske prosvete v Novem mestu svečana mladinska akademija. Mladina je z njo zaključila bogat spored proslav in svečanosti, s katerimi se je delovno ljudstvo v letu 1959 — jubilejnim letu KPJ in SKOJ oddaljilo spominu in slavnim dejanjem komunistov in sivocevcov. Mladina novomeških šol je v nekaterih točkah otroško doživelo, v nekaterih pa tudi umetniško občuteno posredovalno gledalcem, ki so dvorano napolnili, program poln petja, zbornih recitacij, recitacij in glasbe, ki je živo ponazarjal 40 let boja partije. V programu je sodeloval tudi združenji novomeški orkester.

● NAROČAJTE ● DOLENJSKI LIST!

O novoletni jelki na učiteljsišču

Staro leto se posloviti in pride novo. Z novim letom obudimo spet vse iste želje, ki so primerne za novoletno voščilo: »Srečno in uspešno novo leto, da bi...« Tako in podobno. Prihod novega leta počastimo v prijetnem, veselim krogu prijateljev, znancev ali sorodnikov, pač s tistimi, s katerimi preživimo največ skupnega življenja. Prav zato smo na novomeškem učiteljsišču tudi letos organizirali praznovanje novoletne jelke. Zeleni smo se povzpeli skupno s tovariški profesorji in nekaterimi drugimi, s katerimi smo bili med letom v tesnejših stikih. Toda priprave za praznovanje so bile težke. Nekaj smo prispevali sami,

razposlali pa smo tudi prošnje na razne kraje. Pri zavrnjenih prošnjah, ki jih je bilo neprimerno več kot ugodno rešenih, smo s skrbjo računali, kaj bo. Veseli pa smo bili vseh tistih prošelj, ki so bile ugodno rešene.

Na tem mestu se zahvaljujemo vsem ustanovam in podjetjem, zlasti Okrajnemu ljudskemu odboru, Mestni hranilnici, Gasilski zvezi, Tovarni zdravili, Gosadu, železniki postaji in vsem ostalim, ki jih zaradi omenega prostora ne moremo omeniti in nam pomagali k prijetnemu praznovanju novoletne jelke. Vsem želimo mnogo uspehov v letu 1960! Mladinci učiteljsišča v Novem mestu

IVO PIRKOVIČ:

Iz vojnega dnevnika

Zenskam je ugajalo, da je uničena cesta zadržala tanke. »Kako dobro je, da so jo partizani porušili,« so se kimaje spogledovale. Ob treh popoldne so ceste zopet živahne, kakor da bi se nič ne zgodilo. Le od časa do časa se še oglasi oddaljeno streljanje; Cankarjevi se spopadajo z umikajočim se sovražnikom. Z nas pada mučna mora. Dobri, stari Pogorelec nas s svojimi temnimi, pretečnimi gozdovi varuje, da se sovražnik ne upa v njegovo podnožje. Daleč nekje nad Gorjanci brne avioni. V zraku se tepejo vlažni, južni vetrovi z mrzlimi sapami s severa, ki nam že pol meseca vedre hladno, modro nebo. Sedaj za trenutek južni zmagajo. Nebo se pooblača, vsuje se dež, v vrtincih zaplešejo po dolini goste snežinke. Pritisne znova burja in prežene južnjaka. Zopet zasije sonce in oživi cesto, ki se je bila pometla. Od Poljan se vrača topliška

kuhinja; našla bo požgano streho. Po cesti kortakajo oddelki partizanov. Dva para konj vlečeta proti vasi bežak top. Za njim se pomika voz municije. Od Soteske prihajajo voz za vozom krompirja, namenjenega še vedno v »Malorusijo«. Vračajo se zadnji begunci, vaščani in Topličani. Z njimi in s partizanskimi oddelki prihajajo novice. Iz Vavte vasi je že jutraj bežala pred sovražnikom učiteljica Venturiničeva. Domobranci so jo v vinogradih dohiteli in zaklali. Našli so jo z izgrebenimi očmi. Z možem in s svaki je bila pribežala iz Trsta pred okrutnim tujcem, da jo je pokončal — rojsk. Blizu tam so ranili domobranci tudi sodnika Tonevi Mišiča in ga zajetega umorili. Še pred kratkim je bil pri meni. Majhen in čokot, je ves prehlajen in bolan le težko lezel ob palci. Dobro se ga še spominjam iz gimnazije. Vse življenje je bil pogumno boril s tatič, sleparji, potepuh, in tihotapel, z vso to drobno biro

človeške bede, zoper lastne ubijalce je bil — kakšen zasmeh usode — sam ves beden in brez moči. Nemci so izpadli iz mesta s pet sto možmi. (To številko mi je tri dni pozneje potrdil namestnik komisarja Glavnega štaba Viktor Avbelj-Rudi.) Od Gradišča je že moglo in zelo verjetno sovražnik upadel tudi pri Toplice, toda tudi tanki in oklepniki so se prebili po ovinku skozil gozdove v vas in presenetili oddelke partizanov. Padel je komandant Belokranjskega oddelka, celjski študent Iztok, ki se je, braneč tovariše, umikal zadnji čas stino. Z njim sta padla tudi neki Kramarič iz Bušnje vasi ali morda Suhorja in še neki partizan. Našli so jih na travniku oplenjene, sezone, z znamenji nasilja in izkoptanimi očmi. V Soteski se je šesnajst domobrancev prepeljalo čez Krško. Nemške čedelo so si zamejnili s partizanskimi kapami. Ustrelili so dva kurirja Glavnega štaba, ki jih nista spo-

znala in jim šla naproti; dva druga so z zvijačnimi zvezdami na kapah ušli. Z bombami skozil okno so še poškodovali električno in se naglo umaknili. Ostali smo brez luči. Električna nima nobenega vojaškega pomena.

Toplice so domobranci oplenili. Najbolj so sledili za prekaženo svinjino (bliža se velika noč) in zabelo, pa tudi za drugim živčevjem. Gasperico so toliko časa tepli, da je pokazala mast. Prevrčali so po hišah, skednjih in podstrešjih, prebadali celo gnojšča. Lavriču so trgovino izpraznili; niti mečlam niso prizanesli. Čez tri dni da bodo zopet prišli in da jih mora trgovec počakati, so kričali na zmeden gospodinj, sleer da bodo ustrelili njo.

Lavrič se jim je bil na povratku iz laškega izgnanstva izmuznil in utekel iz Ljubljane. Po Toplicah so domobranci pretli, da bodo prišli v vas utrditi postojanko, če bodo partizani nanje streljali. Drugi so ljudem skrivaj tožili, da se Nemci vozijo, oni pa da morajo za njimi teči in jih v po-bočnicah varovati. No, taka ponizivanja so Rommelovi nacisti prizadevali še nedavno tudi rimskim zaveznikom v Ljubljanskih puščavah.

Ko so iz Toplice odhajali, so naložili štiri svoje žrtve in hoteli vzeti s seboj tudi župnika in kaplana, Farovška gospoda sta se komaj ubranila. Začuden so ju vpraševali, ali ju partizani ne preganjajo, pa sta dejala, da prav nič.

Obložene s plenom so na povratku pri Mraševem partizan napadli. Po kratkem boju so se spustili domobranci v beg.

Cankarjevi so medtem položili na cesti pri Vavti vasi mišne. V zrak je zletel tank in je mrtva tudi posadka. Drugi pravijo, da je v resnici razselo kamion in ubilo vse vojske. (Tako mi je dejal tri dni po dogodku tudi Avbelj-Rudi iz Glavnega štaba.)

Torek, 23. marca 1944

Ze zgodaj jutraj peljejo mi-mo hšle pr ranjenecv. Avioni, ki smo jih včeraj silšali nad Gorjanci so bombardirali naše bolnišnice v gozdovih Radohe nad šago na Peščenki.

... Naš rošed Štekljev, ki je v tistih krajih iskal partizanom posojene konje, pripoveduje, da jih je našel dvanaest. Pustil je iskanje in pribežal domov.

Bolnišnice so partizani šele gradili in je bila prazna. Rusi so prodri na Prut na osemdeset kilometrov široki fronti.

»POKAŽI KAJ ZNAŠ« V Brežicah

V torek, 29. decembra, so učencem brežiške II. osnovne šole njihovi tovariši in sošolci priredili pester dvojni spored v obliki oddaj »Pokaži kaj znaš«. Točka se je vrstila za točko, recitacij je sledilo petje, pa spet igranje na klavir, harmoniko ali kitaro. Težko bi bilo reči, kdo je zaslužil največ priznanja. Vsi so bili tako polni zapužanja vase in v svoje izvajanje, šlo je skoraj brez treme. Občinstvo jih je nagradilo z navdušenim ploskanjem. Nekateri so sicer bolj ploskali pesmici »AvtoBUS kalipso« v izvedbi Šobak, Butara, Kovačič, Sotolšek, drugi spet »Aljevevi, njene mu zanesljivemu nastopu in pesmici »Tata, kupi mi avto«, nekatere je navdušilo Janino recitiranje, druge mala Nadica, ki je »Anko zaspunko« kar dvakrat zapela. Nagrade, šest prvih knjige vsem ostalim pa to-

kolade, so deljene po dolžini: aplavza, čim daljši aplavz — boljša nagrada. »Izven konkurenca« je pel še Franc Babič, lanskoletni prvonagrajenec na oddaji »Pokaži kaj znaš« v Ljubljani. Odzval se je naš proročni in nam zapel kar tri pesmice.

Vsekakor so mladi izvajalci pokazali, da znajo marsikaj, aplavz občinstva pa, da si takih prireditev še želi. V. J.

Nocoj spet Scapinove zvijače v Novem mestu

Novomeški gimnazijci bodo drevi ob 20. uri ponovili v dvorani Doma ljudske prosvete Mollerove Scapinove zvijače, s katerimi so že decembra poželi lep uspeh in splošno priznanje. Obisk prireditve toplo priporočamo!

»Obro se ga spominjam... Bilo je prvo ali morda drugo leto po vojni, hodil je v prvo ali drugo gimnazijo. Popoldne je zliil vodo iz vrta v kotliček pri štedilniku in se zmuznil skozi vrata, a že ga je prestregel očetov glas: — Kam? — Po vodo. — A tako. No, kar pojdi. V Sindikalnem domu je v pritličju natočil vodo, potem pa postavil vrč na tla in zavil v prvo nadstropje, kjer je bila nekje pod stopnicami LJUDSKA KNJIZNICA. Iz-za srajce je privlekel prebrane knjige, jih vrnil in nabral nove. Knjige je kasneje bral na stranišču, v vrstah, ko je čakal na mleko ali kaj drugega in drugod. Doma pa ne, ker je bil oče prepričan, da se od knjig človeku lahko zmeša.

Fant pa je bral... Kasneje, ko je prišel v ljubljansko šolo, je spet nosil knjige iz knjižnice. V šoli se mu ni bilo treba dosti učiti. Če bereš, se igraje naučil slovenščine pa tudi zgodovine. Če znaš zgodovino, se mimogrede naučiš še zemljepisa pa tudi politična ekonomija je potem lahka stvar. Fant se je igraje izšolal, bolj kot vsi v njegovi rodini, in so mu tako rekoč knjige kasneje priskrbele tudi službo, ki si je je vedno želel. Ki je dobra in mu je zelo ugajala. K temu uspehu mu je pripomogla največ knjižnica. Pustimo zdaj fanta in poželimo kako je z novomeško LJUDSKO

KNJIZNICO. Ta je zdaj v Domu ljudske prosvete, kjer ima na razpolago sobico, veliko približno 20 kvadrat. metrov. V knjižnici je daljši pult — ves založen s knjigami — pisalna mizica in dve polici s knjigami. Knjižnica ima 5200 knjig in 4428 članov, torej skoraj toliko članov kot knjig. Od teh je 2989 mladine, 250 delavcev, 559 uslužbencev, 171 kmetov in 459 ostalih — največ gospodinj. V enajstih mesecih so si ti izposodili 9487 knjig. Tako malo

sojenih knjig je 89 političnih, 476 poučnih, 6235 leposlovnih in 2687 mladinskih. Mladina bere največ knjige, ki jih ima za šolsko čtivo, ter pustolovske, potopisne in zgodovinske. Odrasla mladina ima najraje vojne romane — zadnje čase »Mlade leve«. Delavci in uslužbenci berejo vsa novejša dela, nekateri pa tudi politično in lahko čtivo. Ženske ljubijo ljubezenske romane. Kmetje bero najraje kmečke povesti.

sko knjižnico, ki jo obiskujejo v glavnem dijaki in študenti. Ta ne daje knjig na dom. Včasih je ta knjižnica polna, včasih prazna. Ta ima precej več knjig, precej večje prostore in precej več dotacije. Naša Ljudska knjižnica, ki je res naša, ljudska, ki jo obiskujejo naši državljani, ki nimajo časa sedeti v študijski knjižnici in študirati, pa ima 20 kvadrat. metrov prostora, 5200 knjig, 4428 članov in le 50.000 dinarjev dotacije!

No, jaz bi predlagal, da se to zapremo, kajti kaj ji pomagajo člani, ko pa knjižnica ne more kupiti knjig, niti jih nima kam dati. Njen prostor bi preruredili v lep bife, ki bi imel dovolj prometa, saj je tam okoli vedno precej ljudi, ki hodijo po kino vstopnice, v kino in tu razne vaje, da ostalih ne štejejo. Občina bo tako dobila spet en obrat, ki bo prinašal dobiček, prirahnilo pa se bo tudi tistih 50.000 dinarjev, ki jih dobi knjižnica na leto kot dotacijo. Brez skrbi bomo tudi, da se zaradi knjig ne bo nikomur zmešalo.

Tovariši, važen je denar!

P. J.

LJUDJE IN KNJIGE

Knjiga je človeku prijatelj, učitelj, svetovalec. Uči ga resnice, dobrote, poštenosti. Lahko rečemo, da vzgaja vsaka knjiga človeka tudi politično, saj je naš cilj ta, da bomo vsi ljudje pošteni, dobri, da bomo pomagali drug drugemu. Razen hrane in obleke je človeku najbolj potrebno znanje, kultura, dobršno metro tega pa si pridobimo prav z branjem knjig. V Novem mestu imamo še Studij-

pa zato, ker ima knjižnica tudi malo knjig, a še te komaj spravi v ta majhni knjižnični prostor, in zato, ker ima za nakup knjig le malo ali nič denarja. Od knjig, ki izidejo, kupi včasih en izvod, včasih pa še tega ne more. Tako se zgodi, da čakajo člani na kako knjigo po 2 meseca in več preden jo dobe. Niso redki primeri, da kdo vrne knjigo, pa se takoj priklaji pet kandidatov, ki bi jo radi brali. Od 9487 izpo-

Vse sile v eni strugi

Nekaj o načrtih brežiške ljudske univerze

V občini Brežice je industrija slabo razvita. Narodni dohodek na prebivalca je nizek, zato tudi primanjkuje sredstev za razne namene. Najbrž je bilo to vzrok, da so tesno združili sile in sredstva in tako kljub številnim težavam marsikaj uspešno rešujejo. Posebno lep uspeh so dosegli pri izobraževalnem delu v okviru nove ljudske univerze.

Slabost, ki se v izobraževalnem delu pojavlja skoraj povsod, je drobljenje sil. Če se le malo ozremo, lahko ugotovimo, da je več predavanj iste vsebine, več enakih tečajev v raznih podjetjih hkrati in podobno, pojav, ki se ponavlja povsod. Vse našteje naloge pa

je z združenimi močmi mogoče laže opraviti, če smo prej pripravili načrt, pregledali potrebe in delo usmerili po eni poti. Tako so naredili v Brežicah. Ljudska univerza je pripravila za letošnjo sezono zelo širok in podroben načrt izobraževalnega dela. Šola za odrasle je že pričela s poukom v vseh večjih krajih, prav tako srednja ekonomska šola v Brežicah. Zimsko obdobje bodo zdaj uporabili predvsem za izobraževalno delo na vasi.

Odvijalo se bo v obliki predavanj in tečajev in bo zajelo kmečki življenj ter se delo sindikalnih podružnic, razne strokovne tečaje po podjetjih in splošno šolanje delavcev, študij v osnovnih organizacijah ZK ter študij prosvetnih delavcev. Razen tega bo ljudska univerza pripravila številna poljudna znanstvena predavanja. Da bi poslušalci gradivo laže razumeli, bodo vsa predavanja spremljala skopične slike in filmi.

Kmečko prebivalstvo bo ljudska univerza v nizu predavanj seznanila s socialistično preobrazbo vasi (referat Edvarda Kardelja na zasedanju plenuma CK ZKJ). Predavatelji te teme se bodo pred pričetkom predavanj zbrali na seminarju. Nato sledi vrsta strokovnih predavanj

s področja poljedelstva in živinoreje, ki zajemajo 4 teme in se prepletajo tudi z vprašanji zdravstvene prosvete in pravno posvetovalnega področja. Kmetje se bodo seznanili na predavanjih tudi z novim kmečkim zdravstvenim zavarovanjem.

V sindikalnih podružnicah bodo predavali delavcem o delavskem upravljanju, nagrajevanju po učinku, o delovnih odnosih in socialnem zavarovanju. Tem predavanjem bodo sledili razni tečaji po kolektivih, da bodo delavci seznanili z osnovno tehnologijo njegovega dela,

samoupravljanje ter blagovni promet. Predvidenih je več tem, med njimi jugoslovanska trgovinska bilanca pred vojno in danes, trgovina in njen vpliv na življenjski standard prebivalcev, povojni razvoj industrije in njene naloge v bodočnosti ter kultura in njena družbena in materialna osnova.

Načrti izobraževalnega dela ljudske univerze Brežice so izdelani temeljito, tudi predavatelji so izbrani, pripravljajo že urnik predavanj. Pričakujemo lahko uspešno delo v zimski sezoni in preko leta v Brežicah in v vsej brežiški občini.

J. M.

Reformnim prizadevanjem veljaj stalna skrb

Na pobudo Centralnega komiteja Zveze komunistov je bilo lani 11. decembra sklicano posvetovalje članov ZK okraja Novo mesto. Razprava naj bi se usmerila na vsebinsko plat šolskega, na dosedanja uspešnost reformirane šole, na oblikovanje humanih odnosov v šoli. Potrebno je bilo pogovoriti se tudi o pomanjkljivostih s subjektivnega stališča, postavlja pa se tudi vprašanje, ali se je morda ponekod znižala raven izobrazbe učencev ob prehodu na nove učne načrte. Kajti težnja reformirane šole je nasprotno — raven zvišati. Ugotoviti bi tudi bilo treba, ali bo morda raven izobrazbe padla ob svobodnejšem prehajanju iz razreda v razred.

Da bi bilo šolstvo kos svojim nalogam, je treba iti vstreči s celotnim življenjem. Zato se mora kazati skrb tudi za nadaljnjo izobrazbo samih prosvetnih delavcev. To je potrebno zlasti za mlajše med njimi, saj ti še ne poznajo konkretnih gospodarskih razmer in je njihov pouk kaj rad preveč poslošen.

Udeleženci so ob živahnem sodelovanju govorili o težavah, ki se pojavljajo v njihovem delu. Predvsem so povedali, da občni zbori sindikalnih podružnic niso dali razveseljive podpore o delu. Večina dosedanjih društev učiteljev in profesorjev se je zanimala predvsem za materialno plač prosvetnega delavca. Podružnica v Metliki, kakor je povedal tovariš iz tega kraja, pa ni delala niti v strokovnem niti v ideološkem pogledu in tudi za materialno stanje prosvetnih delavcev ni imela skrbi. Če se mora inženir neprestano izpopolnjevati v svoji stroki zaradi pospešenega razvoja tehnike, mora tudi prosvetni delavec marsikaj zvedeti o življenju okrog sebe in se truditi, da prilagodi temu razvoju tudi šolsko delo.

Razredi in šolske skupnosti stoje pred nalogami, ki težijo k večji poglobitvi. Na nekaterih šolah skupnosti sicer že delajo. Nekateri učitelji pa sami ne vedo, kaj naj mladina počne na sestankih. Nekateri udeleženci so menili, da ni prav, da učitelj vedno čaka nekih točnih navodil, marveč bi se moral sam lotiti določenih vprašanj. Vsak si razlaga obliko dela razrednih skupnosti sicer po svoje, na kraju pa se vsi poizkusi izpeljajo le preveč po šolsko. Nekateri udeleženci so bili vendar mnenja, da bi bilo le prav, ako bi dobili za delo v razrednih skupnostih kake sugestije.

V Črnomlju na vajenski šoli in gimnaziji dolgo niso mogli razmejiti dela LMS in šolskih skupnosti. Profesorji so imeli pomisleke o uspehu šolske skupnosti, češ da se dijaki vikaajo v njihovo razredno delo. Vendar se je izkazalo, da so se dijaki ne le lotili splošnega dela, marveč so tudi kritično ocenili svoje šolsko delo. Predloge pa, ki so jih dijaki osvojili na šolski skupnosti, je tudi učiteljski zbor na konferenci sprejel, ker so bili pametni, toda izvajal jih ni.

Članica Okrajnega komiteja ZKS je razložila pristojnosti šolski skupnosti. Te se morajo ukvarjati strogo s šolsko problematiko. Težiti morajo za tem, da dijaki osvajajo solidno znanje, se borijo proti šolskim trikom, proti kampanskiemu učenju ter po potrebi organizirajo sami učne krožke. Zastopniki šolskih skupnosti naj sodelujejo pri razpravi, ako je treba katerega izmed učencev kaznovati. Naloga skupnosti je, da se trudi za izboljšanje materialnih pogojev, pomaga urejati šolo in skrbti, da se pridobijo materialna sredstva za ekskurzije.

Cepprav marsikdo šolske skupnosti podcenjuje, ker se, kajpak, delajo tudi napake, je obstoj šolskih skupnosti uzakonjen. Zakon pa je treba spoštovati in ga uveljavljati. Na sestankih skupnosti naj bodo prisotni tudi razredniki. Učiteljske je to prakse že uvedlo. Razrednikove ure naj bodo ure razredne skupnosti. Šolske skupnosti na splošno žele, da se pride na javno ocenjevanje. Ta problem pa zadeva pri nekaterih profesorjih na preveliko občutljivost.

Šolska skupnost se mora zavestati, da je njena prva naloga urejati in uvajati disciplino, red in stalno učenje na šoli. Zato bi bilo zelo dobro, da bi razredne skupnosti resneje obravnavale izstopanje dijakov, ki so morda formalno opravičljivi, ker naspotnega ni mogoče dokazati. V resnici pa so večkrat le gole izmikanje delu. Dijaki sami vedo, kdaj naj se izostanek opraviči, kdaj pa ne.

Tovariši iz osnovnih šol so poročali o problemih na osnovnih šolah. Reformirani puk teče prvo leto. Vsa odgovornost za uspeh tiči v realizaciji učnih načrtov. Zavedati se moramo, da je splošni učni načrt v svoji konkretni izvedbi lahko daleč od tega, kar narekuje stvarnost. Se vedno bi radi razni organi v šolstvu uvajali v šolski program vsakovrstne predmete, ki jih narekuje pestrost sodobnega življenja, pri tem pa prihaja do pitkega in drobnjarskega obravnavanja raznih pojavov. Tako natpanega učnega programa pa se zlasti novince le prerad držijo kot pijanec plota.

(Konec prihodnjim)

LOJZE DOLINAR: VRNITEV — Kip je mojster podaril umetnostni zbirki šole v Kostanjevici, posnetek pa je iz filma Jožeta Beveca »Vlak vozijo mimo...«, za katerega je režiser napravil nekaj posnetkov tudi v kostanjevski šoli

Nepričakovan uspeh „Scapinovih zvijač“

Društvo, ki hoče nastopiti na manjšem odru s skromno sceno in z majhno opremo, mora dobro oceniti svoje moči. Novomeški gimnazijci so imeli pri izbiri aretno roko. Za uprizoritve so izbrali priznane Mollerove »Scapinove zvijače«. To je že od nekdaj priljubljena komedija, ki so jo zelo radi igrali na francoskih podeželskih odrih. Igra sama namreč ne potrebuje, kdo ve kako rutinskih igralcev, pa tudi posebni reviziji niso potrebni. O uspehu odloča bolj temperamental nastopajočih kot pa izvežbanost. Komedija teži k čimvečji pristnosti glasu, kretenji in značaj, ker je že besedilo pisano v tako učinkovitem tonu, da izzove dovolj smeha pri lepem, nepretrganem pojavljanju.

V lani so nastopili dijaki, ki so bili večinoma prvokrat na odru. Pričakovali smo nekaj povprečnega. Nihče ni mislil na popolnen uspeh. Jože Grigar, ki je solmabil vlogi Scapina, je že v samem začetku osvojil poslušalstvo. Njegovo kretnje so bile izdelane, prav nič začetniško, nerodne. Glavno vlogo je podal z vso pretkanostjo, ki je potrebna ob upodobitvi Scapinovega lika. Upravil je zaupanje profesorja Dobovčaka, ki je komedijo režiral, in se nam predstavil kot talentiran igralec, ki obvlada prav tako dobro prostor, kreacijo, kakor modulacijo glasu. Vlogi obeh očetov sta igrala Janez Korošec in Stane Repše. Oba sta se dobro obnesla. Korošec je bil v nekaterih trenutkih odličen, včasih pa mu je zmanjkalo glasu za odlično besedo. Tudi Repše je

z vestnostjo predstavljal lik očeta Geronta. Bil pa je v nekaterih trenutkih premalo odločen. To se je obema poznalo predvsem ob začetku igre. To je bila obenem trojka, ki je nosila odgovornost za uspeh celotne komedije. Vezni izmed stranskih vlog, ki sta podpirali vodilno trojko in jo osvetljevali z vseh strani, sta podajala Bartelj in Andrijanč. Posebno velja pohvaliti drugošolca Bartelja, ki bo pod pokrojem, da bo nadaljeval odsko izobraževanje v tej smeri, lahko prikazal še lepe uspehe. Andrijančeva vloga pa kar nekam ni hotela priti do izraza. Čeravno se je videlo, da je vztrajno vadil. Tekst so vsi igralci odlično obvladali. Izgovorjave je bila lepa in razločna. Scena je bila za vsa 4 dejanja ista, preprosta, brez nepotrebnih natisov.

Novomeški gimnazijci so naredili korak naprej v igralški tehniki, ker so enostavno zavrgli vse nefunkcionalnosti vso skrb pa posvetili obdelavi igralskih likov — in s tem popolnoma uspešni. J. S.

Pismo iz Slavonske Požege

»Dragi uredniki! Prvič se oglašam od vojakov. Prejemam vaš list, s katerim sem zelo zadovoljen, ker zvem iz njega, kako doma delate in živite. Želim vam, vsem bralcem, posebno pa svojim domačim, srečno novo leto! — Vas lepo pozdravlja vojak Jože Novšak.»

Pred kratkim so v Stockholmu podelili Nobelove nagrade za 1959. Literarno nagrado je dobil italijanski pesnik Salvatore Quasimodo. Na sliki ga vidimo, kako hiti podpisovati študentom avtograme

Vidim te, Veronika

Odlomek iz istoimenske povesti iz zbirke sedmih novel in povesti, ki je pred kratkim izšla pri založbi OBZORJA — Opremila Jakica Acetto.

Peter je položil košaro v mah. Nenadoma mu je bilo tesno pri srcu. Čutil je, da je Jelka tako sam, kakor še ni bil. — »Dolgo te tedaj ni bilo,« je rekla Jelka, si počelala primerno mesto in sedla. »Bala sem se že, da je kaj narobe. A si je prišel. Potem sva morala sem dolgo čakati! Sele ko me je stari žagar spravil na varno, sem se pomirila.« Opra se je na roke in slastno vdihovala po smrekah dišeči zrak. — »Drugače diši kot v bolnišnici, kaj?«

Peter je odvrnil pogled od nje, se prestopil in le sedel. Tako blizu mu je bila, da bi ji lahko položil levico okoli vratu in jo poljubil. — »Se veš, kaj si mi obljubila na tem mestu?« je vprašal, da ne bi čula, kako mu bije srce. Jelka se svoje obljube ni spominjala. Ko ji je Peter ponovil njene tedanje besede, je dejala s samozadovoljstvom: — »Vidiš, Peter, da sem držala besedo, vidiš, da se je zgodilo, kakor sem napovedala!«

— »Vidim, vidim,« je pritrtil Peter. Bolje bi bilo, če bi bila odšla dol do žage in počakala Irga; vsi skupaj bi sedli na žagarski voz, ki ob nedeljah počiva, in se pogovorili o tistih in sedanjih časih. Ne, ne, prav je, da sta zavila semle na mah. Lepo je tu, čeprav mu primanjkuje zraka in mu srce razbija v pre-

Anton Ingelič:

časnih prahih. Ozrl se je po Jelki: smehljala se, zobje se ji bleščilo, izpod temnega krila se ji bleščalo oko koleno. Jelka je legla vznak. Po vsem telesu jo je prehajala prijetna utrujenost. Kaj vse je doživela od tistega časa, ko jo je Peter prinesel semle v košuti! Najprej zdraviljenje v partizanški bolnišnici, potem služba v isti bolnišnici, in tisti povojni meseci: prava pijanost! Ni se spomnila, kdo je, od kod je prišel, kam odhaja, samo da je bil čeden in je znal ljubiti! Tisti čas so neponovljivi. Sele na lesen se je začela trezniti. Toda iztreznila se še ni. Kdaj se bo? Sicer pa: čemu? Tako življenje je najlepše. Zanj se ima pravzaprav zahvaliti temelje fantu. Če ne bi bil tako prise-

GLAVNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE

razpisuje

ZA SVOJE CLANE VPIS V VISJE RAZREDE SPLOŠNO-IZOBRAŽEVALNE ŠOLE — OSEMLETKE OZIROMA BIVŠE NIŽJE GIMNAZIJE PO PROGRAMU ZA ODRASLE

Sola bo organizirana v dveh stopnjah.

V PRVO — NIŽJO STOPNJO
(snov 5. in 6. razreda osemletke) se lahko vpiše vsak, ne glede na dosedanja izobrazbo.

V DRUGO — VISJO STOPNJO
(snov 7. in 8. razreda osemletke) se lahko vpiše vsak, kdor je končal 6. razredov osemletke ali tej ustrežne šole.

ROK VPISA podajujemo do 1. februarja 1960.

Prijave in podrobna navodila za vpis dobite na okrajnih, občinskih in terenskih odborih ZB ali na DOPISNI SOLI, Ljubljana, Lokoarjeva 3 (telefon 30-043).

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO

Iz preskromnih prostora - veliki uspehi

Okrajni zavod za napredek gospodinjstva v Novem mestu je bil ustanovljen med prvimi te vrste v Sloveniji. Kljub temu, da delajo v povsem neustreznih delovnih prostorih, imajo vrsto uspehov predvsem v prevzgoji kmečkih in delavskih gospodinj. Upravniška zaseda tovarilnica Francka Slaka je pred kratkim odgovorila na nekaj vprašanih novomeških dopisnic Radia Ljubljane tov. Sopra:

Vprašanje: "Povejte nam, prosim, v katerih smereh se razvija delo vašega zavoda?"

Odgovor: "Težišče dela našega zavoda je predvsem v pomoči pri ustanavljanju stanovanjskih skupnosti in servisov, urejanju družbene prehrane zaposlenih ljudi in šolskih otrok, izboljšanju gospodinjstvske pouka v šolah in gospodinjstvem pospeševalnem delu na vasi. V okraju še nimamo razvitih stanovanjskih skupnosti, zato se delo v tej smeri odvija prek občinskih gospodinjstvenih centrov. Dejavnost teh

je odvisna od želja in potreb ljudi v posameznih krajih. Tako so na primer v Brežicah uredili mlečno restavracijo, v Krškem pralnice in kopališče, v Trebnju urejajo prehrano šolskih otrok, v Metliki učilnico za gospodinjstvi pouk, v Črnomlju so v teku priprave za mlečno restavracijo, urejajo družbeno prehrano v posameznih obratih in podobno. Tako občinski gospodinjstveni centri pripravljajo osnove, na katerih bodo organizirane stanovanjske skupnosti že pričetno delo lahko nadaljevale."

Vprašanje: "Zanima nas, kako je v novomeškem okraju z urejanjem družbene prehrane?"

Odgovor: "Na področju družbene prehrane ima naš zavod še velike naloge. Industrija je v okraju še mlada, se šele razvija in se bori z mnogimi težavami, predvsem s finančnimi. V 17 podjetjih so doslej že uredili obratne kuhinje za tople malice. Stevilo teh se posebno v zadnjem času nekoliko hitreje dviga. Podjetja, ki že imajo obratne kuhinje so spoznala, da je ureditev prehrane delavcev sestavni del borbe za dvig delovne storilnosti. Toplo malico v obliki enolitrsne prejemne nad 2000 delavcev in uslužbencev, kosilo pa okoli 700. Gradbeno podjetje "Pionir" že dalj časa razvija tople obroke tudi na gradbišču. To je seveda v primerjavi s potrebnimi še bore malo. V zadnjem času smo dosegli, da se posamezna podjetja obračajo po strokovno pomoč na naš zavod. Povezali smo se tudi z okrajnim sindikalnim svetom in računamo, da se bo stanje v kratkem izboljšalo. V ta namen smo letos ustanovili tudi triletno poklicno gospodinjstvo šolo, ki bo nudila obratom družbene prehrane kvalificirane kuharice. Zal kažejo podjetja premalo razumevanja za stipendiranje teh deklet."

Vprašanje: "Dovolite za konec še to: kakšen je delež vašega zavoda pri poučevanju gospodinjstvske pouka v šolah in izobraževanju odraslih?"

Odgovor: "V okraju imamo 158 šol, od tega je 44 popolnih in nepopolnih osemletk. Go-

spodinskih učiteljev imamo le 25. Namen reformirane šole je usposobiti mladi rod za življenje, privzgojiti mu zdrave in kulturne navade ne samo pri prehrani, temveč v življenju sploh. Da bi to veliko nalogo gospodinjstvskega pouka opravljale tudi osnovnošolske učiteljice, je naš zavod letos organiziral tri seminarje za gospodinjstvi pouk, katerih se je udeležilo 167 učiteljic. V izobraževanje odraslih smo vključili

Pripravljamo zaloge za mlečne kuhinje!

Mlečne kuhinje po šolah v prihodnje ne bodo več dobivale pomoči od UNICEF in CARE. Vse prebivalstvo bo moralo sodelovati, da bodo lahko še naprej šolskim otrokom nudile malice. Naloga je videti na prvi pogled težavna, pa ni tako. Poglejmo, kako so to že lani rešili na osemletki v Pišecah.

Gospodinjstveni center iz Brežic je v jeseni na posebej poučeval kmečke gospodinjice o koristnosti vkuhanja sadja ter pripravljala sadnih sokov in marmelad. Ekipa centra so na predavanjih uporabnost sokovnika in baumanovega zvona tudi nazorno prikazovali. Nekaj sadja za takšne vaje so prinesli šolski otroci, nekaj žene same, gospodinjice so se naučile ravnanja z novimi pripravami ter pri tem nakuhale 400 litrov sadnih sokov. Vse to so prepustile mlečni kuhinji. Dekleta iz višjih razredov so se pri praktič-

tudi gospodinjstvo proučevanje na vasi. S predavanji in krajsimi tečajmi seznanjamo gospodinjice s sodobnimi dosežki znanosti in tehnike v gospodinjstvu. Hkrati skušamo s njihovim sodelovanjem poiskati tudi oblike dela za bodoče valške skupnosti. Delo na področju gospodinjstvske pospeševalne službe v novomeškem okraju je seveda precej težje kot v gospodarsko močnejših okrajih."

nem pouku učila vkuhanja sadja in pripravljamo marmelad. Otroci vseh razredov se sadije z veseljem lupijo, izločajo koščice in mešajo, kadar se je kuhala. Mlečna kuhinja ima sedaj preko 200 litrov marmelade, vkuhanega sadja in sokov.

Naj poudarimo še enkrat, da so večino surovoga sadja in sokov pridelski na šolskem vrtu, nekaj pa so ga prinesli tudi šolski otroci. Tudi lepo zalogo svežih jabolk iz enakih virov ima mlečna kuhinja.

In stroški? Le kozarec in sladkor so kupili ter 50 kg medu, vse ostalo so dobili s takšno samopomočjo in s sodelovanjem ljudi. Mlečna kuhinja v Pišecah pa je dobro založena, šolsko vodstvo si je pridobilo letos nekaj lepih izkušenj in brez strahu gledajo v bodočnost. Otrokom bodo še naprej lahko nudili vsak dan izdatno malico.

Plašč na sliki ima velik ovratnik, kot je zdaj v modi. Blago je karirasto, zapenja se z dvojno vrsto gumbov, ovratnik pa ima obliko pelerine

Enostavna in praktična obleka, ki jo vidite na sliki, je iz drobno karirastega blaga. V pasu ima nekaj mehkih gub, ovratnik pa je okrašen z resicami v temni barvi. Rokavi bodo lahko tudi dolgi

NAŠ OBISK

Po treh letih - spet fant!

Za večino državljanov se prične novo leto z udarci ure, s kratko prekinitvijo električnega toka, s stiski rok, poljubi in čestitkami. V poročnišnici pa se prične novo leto šele takrat, ko zaveka prvi novorojenček. Letos smo čakali nanj malo dlje kot druga leta.

Ko smo 1. januarja 1960 stopili v poročnišnico — pravkar je minilo poldan — je dr. Danijel Brezic, dežurni ginekolog, zmajal z rameni:

— Nič še ni! Če nam bodo kaj pripeljali, mogoče bo, je povedal.

Sele pozno zvečer, 1. jan. 1960 ob 21.30 je zavekalo. Bil je sin. Tri leta zaporedoma so se na novo leto kot prve rodile deklice, letos pa je bil sinek prvi. Srečna mamica je KATICA GERDENC iz Novega mesta, Gubčeva 3. — Dušanček bo, tako kot njegov očka. Saj mu je čisto podoben! Tako sem si želela, da bi bil sin in da bi bil rojen v letu 1960! Obe želji sta se mi izpolnili. Tri punčke že imamo, četrti je pa le sinko! — je še dodala in se zagledala v struško ob sebi, ki je odprtih ust neprestano nekaj iskala...

Malemu Dušanu sta pomagala na svet dr. Danijel Brezic in dežurna babica Justa Uhan. Ob rojstvu je bil težak 3.790 gramov.

Tudi letos smo obdarili mamico in otročička. Obe želimo v novem letu in v življenju obilo sreče. Vsemu osebju novomeške poročnišnice pa naj velja naša želja, da bi prihodnje leto tudi poročnišnica dočkala novo leto v novih prostorih!

Dr. Brezic je še postrpel z podatki za leto 1959. To je nekakšna bilanca dela poročnišnice. Lani je bilo v novomeški poročnišnici 1550 porodov. Rodilo se je 821 deček in 740 deklic, skupaj torej 1561 otrok, ker so bili v 22 primerih dvojčki.

POZDRAV IZ BREZIC

28. novembra so bili sprejeti učenci osmega razreda druge brežiške osemletke v mladinsko organizacijo. Proslava, združena s sprejemom, je bila v razredu. Udeležili so se je tudi učitelji. Učenci so ponosni, ker so bili sprejeti v mladinsko organizacijo in pravijo, da tega dogodka ne bodo nikoli pozabili.

Moška pletena jopca

Iz 550 g debelejšje volne spletemo lepo moško jopco. Če spletemo s pletilkami št. 3, ter nanese kvadratke pletenja iz 23 zank 23 vrst je 19 cm, pletemo kot sledi:

Robovi in ovratnik so iz vzorca:

1. vrsta (lice pletenja): 1 desna, 2 levi. 2. in vse naslednje vrste na hrbtni strani pletenja: levo zanko predenotno na pletilko, 2 desni. 3. vrsta: desno zanko prekrizamo z naslednjo levo zanko proti levi strani, 2 levi. 5. vrsta: desno zanko s prejšnjo levo zanko na desno prekrizamo, 2 levi. 3. do 3. vrsto ponovimo.

Hrbet: nasujemo 128 zank, delamo 4 cm roba v vzorcu, pletemo

na licu same desne zanke, da dobimo 34 cm pletenja. Za raglanski izrez snamemo najprej 2, potem 2, zatem na vsaki strani 4-krat eno zanko, po 90 vrstah ostane 23 zank, let jih snamemo.

Raglanski izrez delamo takole: 1 zanko predvignemo nepopleteno, 3 desne, 2 desno popleteno skupaj, delamo do konca vrste razen zadnjih 6 zank, 1 predvignemo, 1 popletemo, predvignemo prevlečemo čez popleteno zanko, 3 desno, zadnjo zanko prevzignemo.

Prednjik: nasujemo 70 zank, spletemo 4 cm roba, dosujemo 19 zank na srednjem robu, delamo (na licu desno) do 36 cm višine prednjika. Zatem snamemo kot za hrbet. Za ovratnik izrez pričnemo snemati, ko je prednjik visok 36 cm kot sledi: 19, 3, 2, 2, petkrat po eno zanko, 6 zank, 1 zanko v začetku vsake vrste.

Enak je drugi del prednjika, le da pri 2. cm naredimo prvo gumbnico (4 zanke spletemo, 3 popletemo, z naslednji vrsti jih dopletemo).

mo). Nadaljnjih 6 gumbnic delamo na vsakih 8 in tri četrti cm kot sledi: popletemo 2 zanki, posnamemo 3 zank, popletemo 7, posnamemo 3.

Za rokav nasujemo 66 zank, delamo 6 cm vzorca, nadaljujemo na licu desne, pri čemer dodamo 18-krat v vsaki vrsti in 4-krat v vsaki četrti vrsti po 1 zanko, da dobimo 110 zank. Pri 45 cm skupne dolžine snemamo za rokavno izrezo kot za hrbet po 48 zank, preostalih 14 zank posnamemo.

Ovratnik: nasujemo 133 zank, delamo v vzoru 14 cm visoko.

Dogotovljena dele prikazamo in sestajmo, robove na prednjih (iz 18 zank) upognemo navznoter, ob zankam gumbnice in našlije gumbice. Če bomo pohteli, bo topila jopca kmalu grela moša ali odraslega sina.

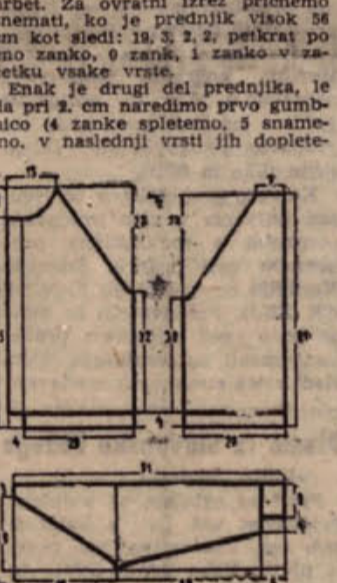

GOSPODINJSKI KOLEDAR 1960

Tisk je ena od vidnih dejavnosti Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani, ki se pri nas s svojim delom edineje močneje uveljavlja. Tu nimamo namena, da bi obirnije razpravljali o publikacijah, ki jih je zavod izdal, temveč bi radi povedali nekaj besed o letošnjem Gospodinjstvem koledarju.

Gospodinjstvi koledar, ki ima s književno priložnostjo vred 16 tiskovnih pol (eno polno več kot lani), je še boljše urejen kot prejšnja leta, vsebinsko pa pester in zanimiv.

Ker nam je prostor pičo odmerjen, bomo omenili samo nekaj stvari. Najprej tiste, ki se tičejo zlasti gospodinj. Te bodo posebno veselo preprostiti, a skrbno izbrani jedilniki in recepti z juhami, prilogami, prikuhami, sladica-mi itd., ki bodo nadomestili skoraj majhno kuharsko knjigo. Marsikateri gospodinja rada, če utegne splete kako jopico ali pulover.

Navodil in vzorcev za pletenje je v koledarju na 90 strani, posebno so upošteevane razne drobne pletenine.

Članek so posrečeno izbrani in jih bo vsak rad prebral. Posebno pozornost zasluži načelni članek o gospodinjstvenih delih, dr. Konjajevu naše družine. Vsak bo z veseljem prebral tudi članke dr. Merljakove o odnosih med zakonci, članek dr. F. Miša o higieni ureditvi doma, dr. Novak-Rečevce o kozmetiki in o zdravju, članek dr. Konjajevu o otroških boleznih, in. Zguga o detergentih in druge. To je seveda le drobec iz bogate vsebine, v katero so vključeni še številni članki iz najrazličnejših drugih področij, saj delo pa tudi obilo lepšotin, zanimivih dobrih, šale, navsete in še veliko nagradno anketo.

Knjiga je tudi grafično lepo opremljena, tako da se bo letošnji Gospodinjstvi koledar uvrstil med naše najboljše koledarje. Cena koledarja s književno priložnostjo vred je 350 dinarjev.

„Bog ga je dal, bog ga bo vzel!“

Nad Krškimi poljem rahlo rosi. Majhna vasica, razpognjena po ravnini med Krško in Savo, blatna in umazana v sivem novembrskem popoldnevu, je skoraj brez življenja. Saj vtiš naredi tak. Kaj naj bi pa človek počel ob takem vremenu zunaj? Pa vendar kje zalaja čuvaj, mokre kokoši brskajo pod ostrešji, sem in tja zamukla živina. Posamezni prebivalci, ki imajo nujne opravke izven hiš, motijo sivi mir. Od starih kaplja, kar daje tisti enakomeren zvok, ki uspada. Večina ljudi poseda doma in si daje opravke ali pa kolne vreme in piše letošnji kislico.

Nekaj prebivalcev pa ni doma. Leže v bolnišnici. V vasi se je pojavil trebušni tifus.

Zdravstvena ekipa, ki je prišla pregledovati vasi, preiskovati ljudi in vodo, ki jo imajo za pitje, išče izvor bolezni. Nekdo pove, da pri sosedu leži otrok, ki je že nekaj dni bolan. Oče se boji za otroka... Ze teden dni mu dajejo piti le čaj, sicer pa otrok tudi ne uživa drugega. Ima vročino, čuden je. Ne vedo, kakšna bolezen se pase po njem. Klicali so sicer že zdravnika pred časom, pa tedaj še ni bilo najti nič posebnega. Ne, v bolnišnico ne bi radi dali otroka. Morda ga bodo stradali, saj je že sedaj precej propadel, morda bodo z njim počeli karkoli. Obiski v bolnišnici niso dovoljeni. Nekaj tednov ga ne bodo videli. »Bog je bolezen dal, če je tako namenjeno, ga bo ozdravil ali pa vzel k sebi,« pravi oče! Pozneje, ko mu ekipa razloži, kako in kaj in da je zdravljenje v bolnišnici brezplačno, pristane, da ga z rešilcem odpeljejo. Spet drugje leži starejša starejša žena. Ne bi šla rada v bolnišnico, ker pride sin na obisk. Vendar — zdravljenje je potrebno.

Zdravljenje je potrebno. Potrebno je zaradi vseh drugih. Če se bolezen razširi, jo je težje zajeziti kakor posamezne slučaje. Danes, ko je zdravljenje brezplačno za vse nalezljive bolezni, si je težko zamisliti, da bi se kdo upiral zdravniški pomoči. Znanost je na božjo pomoč v dvajsetem stoletju — milo rečeno — čudno zvenil! Kaže, da je mimo teh ljudi, ki tako mislijo, šel čas in z njim napredek. Zdravstvo je danes že na taki stopnji, da trebušni tifus, če ni posebno kompliciran, res ne pomeni problema.

Nujno pa je zdravljenje v bolnišnici, kjer je bolnik pravilno oskrbovan in v strokovnih rokah. Nujna je tudi razkužitev stanovanja, bolnikovega pribora in vsega, s čemer je prišel bolnik in stik. Nujna je osebna higiena vseh, ki so bili z bolnikom, pa tudi drugih. Nujna je razkužitev vodnih virov, ki služijo za pitje, kuho, umivanje in pranje. Nujna je razkužitev stranišč, ker se z blatom izločajo bacili. Nujna je tudi preiskovanje oseb, njihovega blata in krvi, ki so bili v stiku z bolnikom, pa tudi preiskava blata vsega prebivalstva vasi. Prav tako je tudi nujno, da se ljudje iz vasi, kjer je izbruhnila bolezen, ne mešajo s prebivalci drugih vasi, da se bolezen ne raznese.

Napačno je mnenje, da je bolnik lahko doma, ker bo v domačem krogu dobil vso skrb in ljubezen. Za njegovo ozdravljenje je to premalo. Zato je napačno skrivanje obolelih oseb pred zdravstveno ekipo ali pa dajanje napačnih podatkov, češ »saj je samo prehlajen« ali »ima gripo«. Kdor hoče svojemu bližnjemu dobro (nedvomno pa je, da hoče to vsak!), bo bolezen pravočasno prijavil zdravniku, ker le-ta lahko bolezen pravilno oceni in odredi zdravljenje ter druge ukrepe. Sicer pa je vsako oviranje dela pri preprečevanju nalezljivih bolezni tudi kaznivo.

Pozneje je potrebno misliti tudi na higienično pravilno ureditev vodnjakov, stranišč z greznico in gnojnišnih jam ter kanalizacijo vasi, da ne bo gnojnica pronicala skozi zemljo in okuževala pitno vodo.

Na tem mestu bomo v prihodnje objavili članek »Kaj moramo vedeti o nalezljivih boleznih«, da bo vsakdo poučen o njih in da bo vedel pravilno ravnati.

Dr. B. O.

Trije kandidati za dve mesti

Samo še zadnje kolo nas loči od zaključka turnirja za I. kategorijo, ki ga igravo v Novem mestu. Vredni so igralci, ki jih je več ali manj jasno, znano je tudi že, kdo bo zasedel rep lestvice, le na vrhu je še vse v megli — ne vemo še, kdo od trojice Dokl, dr. Golež in Saranović bo moral odpasti v borbi za prvi dve mesti, ki prinesejo naslov prvokategoričnika. Dokl je ta naslov že skoraj zagotovljen, ker ima v preteklini partiji s Finkom dobljen položaj, v preostalih partijah z dr. Goležem in Avsecem pa mu zadosujeta dve »polovički«. V precej težkem položaju je dr. Golež, ki mora igrati še z Doklom in Jenkom, Saranović pa je turnir že zaključil v zadnji partiji z Licem je osvojil celo točko, ki pa še ni vpleta v lestvici in tako le čaka na morebitni sponzorski dr. Goleža ali Dokla.

ŠAH

katerem bo predvidoma nastopilo okoli 200 šahistov iz vse Slovenije, je lepa prilžnost za ponovno uveljavitev novomeške reprezentance, ki se je že lani v Trbovljah prav dobro uvrstila.

V zelo močni konkurenci je novomeška reprezentanca osvojila častno 4. mesto med 18 reprezentancami — za ekipami Ljubljane, Maribora in Celja ter pred mnogimi znanimi šahovskimi centri Slovenije.

Da bi bil uspeh reprezentance Novega mesta čim boljši, bodo v preostalem času igrali več brzo-turnirjev, dobra preizkušnja trenutne forme posameznih kandidatov za ekipo pa bo okrajno brzopotezno prvenstvo — za 5-članske ekipe in za posameznike, ki bo v nedeljo 17. januarja v Novem mestu — verjetno v Domu JLA.

Okrajno ekipno prvenstvo v namiznem tenisu

Da bi se namizni tenis čim bolj udomčil v našem okraju, je Namiznoteniški klub Elan predlagal, da se uvede stalno okrajno ekipno prvenstvo.

Tudi jaz sem delal 29. decembra izpit za vožnjo z mopedom, oziroma o prometnih znakih. Vsa predavanja — bilo jih je 12 ur — so bila lepo organizirana in izvedena. Ne vem pa zakaj je moralo 47 tečajnikov plačati po 1.650 din in 12 po 650 din, kar znesi 87.350 din. Po mojem je imelo AMD Ivančna Gorica, ki je tečaj organizirala, največ 40 tisoč din stroškov s tečajem. Morda nimam prav, vendar bi v imenu trebanjskih mopedistov želel o tem pojasniti.

Ivan Bukovec

Pravni red pred zadnjim kolo je naslednji:

dr. Golež 7 točk (1 odlozina), Saranović 7 točk, Dokl 6 in pol (2), Kranjc 6 točk, Kotnik 5 točk, Fink 4 in pol (2), He 4 in pol (1), Bartolj in Jenko 4 in pol, Avsec 3 in pol, Klevišar 3 točke, Gajski 1 točko.

Prvenstvo v namiznem tenisu je namenjeno za namizni tenis, ta predlog je bil povzod sprejet z odobravanjem in kaže, da bo okrajno ekipno prvenstvo še v drugi polovici januarja in v februarju. Predvideno je, da bodo samo iz Novega mesta, kjer je namizni tenis najbolj razvit, sodelovale v tekmovanju štiri ekipe in sicer ekipe Elana, Studentskega kluba, Garnizona JLA in gimnazije (ali Elan B). Iz Krškega bi sodelovali dve ekipi — TVD Partizan in Celuloza, ostale ekipe pa bi bile iz Sevnice, Brežic, Črnomlja in iz nekaterih drugih krajev. Tekmovanje bi bilo v obliki četverbojev ali trobojev v različnih krajih, v vsaki ekipi pa bi nastopili po trije igralci. Okrajni prvak si bo pridobil pravico sodelovanja na moštvenem prvenstvu Slovenije.

Pouk je lahko kvaliteten, če se nanj vsestransko pripravimo. Takole so se kostanjeviški pionirji pripravili na skovalski si si precej sadja, zelenjave, predvsem pa sadnih sokov, ki so jih pripravili s vseh strani. Posnetek je iz Bečevčeva filma: »Vlaki vozijo mimo...«

Zakaj ne, če je mogoče?

Bilo je med dvanajsto in eno uro popoldne. Delavnica Šiviljskega podjetja Metlika je bila skoraj prazna.

— Veste, mi smo obrat poročnih žena. Delamo od sedmih do dvanajstih popoldne in od enih do štirih popoldne. Same poročene smo tu.

Tako sta mi razložili šivilji Zvonka Kramarič in Zinka Simončič.

— Pa vam doma moše kuha-jo? — sem se začudil.

— O, ne! Nekatero imamo doma koga, da nam skuhata, druge si nosijo kosilo iz menze.

— Slušal sem, da boste obrat razširili?

— Zakaj pa ne, če se da; — sta pritrđili obe. — Tam, kjer so bili prej čevljarji, pripravljajo za nas. Vse, kar nam ljudje prinesejo, delamo zdaj. Uslužnostni obrat smo. In tudi poceni naredimo. Naša režljska ura je le 120 din. Znamo narediti lepo, v novi delavnici, ko se bomo preselili tja, bomo dejale tudi konfekcijo. Modreke in ženske pasove za nogavice. Kar po tekočem traku bo šlo delo. Tudi krojača imamo! — so se še pohvalile.

— In kako ste plačane?

— Na uro, pa nikar ne mislite, da lenarimo. Ko bomo imele vsaka svoj stroj, bomo takoj potkuzile delati po normi. Nekakšen ustaljen skord imamo že zdaj. Težko je, vsak krog je drugačen. Včasih je blaga preveč, včasih premalo in tudi staro obrnemo, če je treba. Krilo mo-

ramo narediti v treh urah in pol do štirih urah.

— Se veselite novih strojev?

— In še kako! Sami električni. SINGERji bodo. Z nogo pritisneš na ročico in stroj teče hitreje ali počasneje, kakor pač želiš.

Stopil sem do krojača v sosednjo sobo. Anton Vlodva mu je ime.

— Kar sam delam, — je povedal. Nihče se več ne mara učiti obrti. Vse sili v tovarno, vsi pa tarnajo. Kako drage so obrtniške usluge. Seveda so, saj nas je premalo. Tudi tovarne so dobra stvar in potrebne so. Treba pa je skrbeti tudi za obrt. Imam le enega vajenca. Ni jih mogoče dobiti. Starejši mojstri imajo svojo obrt, mlajši so šli v tovarne. Kar nas je ostalo, težko zmagujemo.

Med pogovorom ni prenehala delati, naglo in okretno je ves čas baratal z orodjem. Medtem je prišla še mojstrica Nada Koplinč.

— Februarja 1960 bo minilo polnih 14 let, kar naš obrat obstaja. Najhuje je že za nami. Ko so bomo preselili v nove ostore bo res šlo. Prideji bomo s konfekcijo. Skoro 50 nas bo lahko delalo. Uslužnostni obrat pa bomo kljub temu obdržali. Nekaj sredstev za našo razširitev je prispevala občina, nekaj pa republiške posredovalnica za delo. V naši občini je 420 invalidov, tudi te bomo skušali pri nas zaposliti. Vsaj nekaj. »Beta« nam bo odstopila nekaj šivilj, ostale bomo morali pritiči. Težave bodo, tega se zavedamo, toda dovolj smo močne, da jih bomo prebrčile.

Miloš Jakopč

V zadnji številki smo poročali, da je podjetje ELEKTRARNA BRESTANICA podarilo prvo premlo denarne loterije Ljudske tehnike našega okraja osnovni šoli v Brestanici. Svojo prvo vest popravlja Okrajni odbor LT Novo mesto zdaj takole:

Elektrarna Brestanica je premilo 300.000 din in dobitek 16 tisoč din razdelila vsem šolam občine Senovo. Za nakup orodja in materiala za tehnično opremo šolskih delavnic so dobile: osnovna šola Brestanica 168.000 dinarjev, šola Senovo 60.000 din, šola Koprivnica 40.000 din, šola Gor. Leskovec 40.000 din in Sindikat prvotnih delavcev na Senovem 10.000 din.

Mislimo, da zasluži gesta kolektiva brestaniške Elektrarne vse priznanje in javno pohvalo!

— Pa vam doma moše kuha-jo? — sem se začudil.

— O, ne! Nekatero imamo doma koga, da nam skuhata, druge si nosijo kosilo iz menze.

— Slušal sem, da boste obrat razširili?

— Zakaj pa ne, če se da; — sta pritrđili obe. — Tam, kjer so bili prej čevljarji, pripravljajo za nas. Vse, kar nam ljudje prinesejo, delamo zdaj. Uslužnostni obrat smo. In tudi poceni naredimo. Naša režljska ura je le 120 din. Znamo narediti lepo, v novi delavnici, ko se bomo preselili tja, bomo dejale tudi konfekcijo. Modreke in ženske pasove za nogavice. Kar po tekočem traku bo šlo delo. Tudi krojača imamo! — so se še pohvalile.

— In kako ste plačane?

— Na uro, pa nikar ne mislite, da lenarimo. Ko bomo imele vsaka svoj stroj, bomo takoj potkuzile delati po normi. Nekakšen ustaljen skord imamo že zdaj. Težko je, vsak krog je drugačen. Včasih je blaga preveč, včasih premalo in tudi staro obrnemo, če je treba. Krilo mo-

V zadnji številki smo poročali, da je podjetje ELEKTRARNA BRESTANICA podarilo prvo premlo denarne loterije Ljudske tehnike našega okraja osnovni šoli v Brestanici. Svojo prvo vest popravlja Okrajni odbor LT Novo mesto zdaj takole:

Elektrarna Brestanica je premilo 300.000 din in dobitek 16 tisoč din razdelila vsem šolam občine Senovo. Za nakup orodja in materiala za tehnično opremo šolskih delavnic so dobile: osnovna šola Brestanica 168.000 dinarjev, šola Senovo 60.000 din, šola Koprivnica 40.000 din, šola Gor. Leskovec 40.000 din in Sindikat prvotnih delavcev na Senovem 10.000 din.

Mislimo, da zasluži gesta kolektiva brestaniške Elektrarne vse priznanje in javno pohvalo!

— Pa vam doma moše kuha-jo? — sem se začudil.

— O, ne! Nekatero imamo doma koga, da nam skuhata, druge si nosijo kosilo iz menze.

— Slušal sem, da boste obrat razširili?

— Zakaj pa ne, če se da; — sta pritrđili obe. — Tam, kjer so bili prej čevljarji, pripravljajo za nas. Vse, kar nam ljudje prinesejo, delamo zdaj. Uslužnostni obrat smo. In tudi poceni naredimo. Naša režljska ura je le 120 din. Znamo narediti lepo, v novi delavnici, ko se bomo preselili tja, bomo dejale tudi konfekcijo. Modreke in ženske pasove za nogavice. Kar po tekočem traku bo šlo delo. Tudi krojača imamo! — so se še pohvalile.

— In kako ste plačane?

— Na uro, pa nikar ne mislite, da lenarimo. Ko bomo imele vsaka svoj stroj, bomo takoj potkuzile delati po normi. Nekakšen ustaljen skord imamo že zdaj. Težko je, vsak krog je drugačen. Včasih je blaga preveč, včasih premalo in tudi staro obrnemo, če je treba. Krilo mo-

Zupančičev oče z Ušivca

Kdo ni poznal ljubeznivega, delavnega in zavednega Zupančičevega očeta? Komaj smo prestopili prag novega leta in si voščili vse dobro, že nas je zapustil in se nenadoma poslovil od nas, ki smo ga zelo spoštovali in ljubili.

Pri delu je omahnil in zastisnil za vedno svoje oči!

Po rodu je pristni Dolenjec, doma iz Čestnjice. Predno je

Pokojni Zupančičev oče je bil dvoakrat zaprt: leta 1941 in 1942, ker je sodeloval s partizani. Marsikateri borec NOB se ga spominja, kajti nihče ni šel mimo njegove hiše, ne da bi bil postrežen. Tudi njegova otroka Franjo in Joža sta aktivno sodelovala v tej borbi.

Takoj po osvoboditvi je bil pokojni Zupančič Franc prvi predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora, saj je zaslužil to častno mesto zaradi svojih zaslug v času narodnoosvobodilnega gibanja. Bil je tudi član KZ od njene ustanovitve, kakor tudi član ZD od vsega začetka.

Teško je bilo slovo od zavednega in naprednega pokojnika. Vsi ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Njegovi družini iskreno sožalje!

L. B.

Vsem našim zvestim bralcem v vrstah JLA: srečno in zdravo Novo leto 1960!

Vojaki vas pozdravljajo

Naši fantje, ki služijo vojaški rok v raznih krajih, so nam pisali nešteto pisem, v katerih žele sredno novo leto svojim staršem, bratom sestram in prijateljem. Zaradi pomankanja prostora ne moremo več vsakega posebej objaviti in bomo v naslednjem številu le kraje in imena:

Iz Belega Orljca: Vilij Goknjavec, Stanislav Barse, Jože Skrajnar, Iz Parčana: Jože Jeriček in Alojz Perušič, Iz Nikšiča: Jože Florjančič, Iz Varadina: Janez Mirok, Jože Gašparič, Alojz Butala in Vladimir Žagar.

Iz Karlovc: Peter Kralj in Franc Lopač, Iz Kavadarcev: Jože Vidrih, Jože Levstik in Stane Lenarčič, Iz Knaševca: Rudi Vlačič, Iz Mostara: Slavko Brunskotič, Adolf Režek, Anton

Pajk, Stane Kavčič, Lojze Lah in Matija Valenčič.

Iz Bihaca: Peter Ciglar, Anton Nemanic, Jože Rohli, Jože Kavčevič in Ivan Dimc. Iz Zagreba: Drago Erjavec, Iz Virovitice: Vojko Vrtnič, Stanislav Plavec, Franc Strojil in Anton Papež, Iz Strunice: Tone Zidar, Iz Solina: Tone Kocjančič.

Vsem našim zvestim bralcem v vrstah JLA: srečno in zdravo Novo leto 1960!

Pokojni Zupančičev oče je bil dvoakrat zaprt: leta 1941 in 1942, ker je sodeloval s partizani. Marsikateri borec NOB se ga spominja, kajti nihče ni šel mimo njegove hiše, ne da bi bil postrežen. Tudi njegova otroka Franjo in Joža sta aktivno sodelovala v tej borbi.

Takoj po osvoboditvi je bil pokojni Zupančič Franc prvi predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora, saj je zaslužil to častno mesto zaradi svojih zaslug v času narodnoosvobodilnega gibanja. Bil je tudi član KZ od njene ustanovitve, kakor tudi član ZD od vsega začetka.

Teško je bilo slovo od zavednega in naprednega pokojnika. Vsi ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Njegovi družini iskreno sožalje!

L. B.

Topliške kapljice

Dedek Mrz je obiskal tudi Dolenjske Toplice. Obdaril je cibičanke, šolarje in tudi — šolo. Plonirji so nastopili z igrilo Rdeča kapica.

Lani si je topliški muzej ogledalo 768 posameznih obiskovalcev, med njimi tudi nekaj inozemcev, ter več izletniških skupin s skupno nad 800 obiskovalci.

Za prijetno silvestrovanje je v Toplicah poskrbelo kapljsko uprava. Sem je prišlo čakat novo leto precej tujcev, največ iz Ljubljane, Zagreba in Novoga mesta. Zasedene so bile vse

razpoložljive sobe. Kopalnice je bilo odprto vsa noč. Tudi ostale tri dni je bilo v Toplicah precej živahno.

22. decembra je bil v Dolenjskih Toplicah občni zbor SZDL Razpravljali so največ o kmetijstvu (o sedanjih kmetijskih politiki, arondaciji zemljišč, kooperaciji, živinoreji in kmetijskih predavanih). Poudarili so, da naj bi bodoči odbor priskrbel več predavanj s področja kmetijstva. Razpravljali so o povečanju članstva in drugem ter volitvi kandidatske liste za volitve 27. decembra.

Kegljski klub, ki obstaja že štiri leta in ima tri krožke — Rog, Kmet in Cebelica — je imel pred kratkim občni zbor. Sklenili so, da bodo ponovno pričeli delati, zadnje čase so namreč »počivali«; organiziral bodo več tekmovanj z drugimi klubi.

D. G.

Ze večkrat smo brali o delu KZ Sentjanž, o ostalem življenju in pri prijetni vasi pa ničesar. Čeprav bi se dali marsikaj napisati. Je res, da organizacije tu živijo? DPD, ki ima ime po narodnem heroju Milanu Majcenu, je zelo delavno. V minulem letu je bila najboljše dramska sekcija, ki je pod vodstvom Zlate Agreš, predsednice društva, našadružila enodejanski in »Stir-je bratje«, ter šiviljskanko »Odpoved«. Prvo enodejanko so igrali za krajevni praznik, drugo pa za 1. maj. Dramo »Odpoved« so uprizorili dvakrat doma, gostovali pa so še v Krmelju, na

Ena iz Birčne vasi

Na zadnji seji krajevnega odbora Birčna vas so člani sklenili, da bodo z denarjem za vzdrževanje poti, ki ga imajo 250.000 dinarjev, popravili pot od Izelniškega predora do Stranske vasi. Za okoli 70.000 dinarjev vrednosti bodo prispevali vaščani s prostovoljnimi delom. Razpravljali so še o elektrifikaciji dveh hiš v Podljubnu in ostalem.

Ze večkrat smo brali o delu KZ Sentjanž, o ostalem življenju in pri prijetni vasi pa ničesar. Čeprav bi se dali marsikaj napisati. Je res, da organizacije tu živijo? DPD, ki ima ime po narodnem heroju Milanu Majcenu, je zelo delavno. V minulem letu je bila najboljše dramska sekcija, ki je pod vodstvom Zlate Agreš, predsednice društva, našadružila enodejanski in »Stir-je bratje«, ter šiviljskanko »Odpoved«. Prvo enodejanko so igrali za krajevni praznik, drugo pa za 1. maj. Dramo »Odpoved« so uprizorili dvakrat doma, gostovali pa so še v Krmelju, na

Blanci in v Loku. Povsod so želili priznanje. Z vstopnino so preureddli oder v prostevni dvorani. Stare kulise so zamenjale nove zavese, ki so sicer skromne, kažejo pa, da so članj DPD požrtvovalni, saj so tudi vsa dela v zvezi s tem opravili brezplačno.

Na zadnjem občnem zboru je sprejelo društvo obsežen načrt, ki ga bodo z mnogo truda in vztrajnostjo tudi uresničili. Uredili bodo dvorano, oder, garderobo in postavili večjo peč za segrevanje dvorane.

Dramska sekcija, ki jo vodi zdaj Jože Bregar, je našadružila za novo leto »Tri dni di-rektora«, kasneje pa še »Drago Ruth«. Za dan republike so uprizorili enodejanko »Kdo trka?«, drugo pa bodo našadružili za 1. maj. Predvidena imajo tudi gostovanja v Impolci, Krmelju, Bučki, Lok pri Zidanem mostu, na Studencu in Raki.

Izobraevalna sekcija, ki jo vodi tov. Ogrinova, ima predvidena predavanja o zdravstvu, politiki, gospodarstvu, o medplanetarnih poletih in drugem. Obč. svet svobod in prosv. družtev iz Senovice je že objubil predavatelje za vse te teme. Prvo predavanje so imeli že novembra.

Sahovska sekcija, ki jo vodi Franc Romih, šteje že 15 članov. Za 29. november so tekmovali med sabo. Kmalu pa se bo

Novomeška kronika

Dedek Mrz je doživel močno neurje, ko se je v nedeljo, 27. decembra, s spremstvom bližal Novemu mestu. Obiskal je Bršljin in Smeihl, pred mestom pa je močan veter in hud naliiv snežinke, živali in ostalo spremstvo premočili do kože. Dedek Mrz jih je moral odpeljati domov, da se ne bi prehladili, sicer bi otroci tudi prihodnje leto zaman čakali nanje.

Huda meglja je na Silvestrovo legla na Novo mesto in okolice. Kljub temu, da so skoraj vsi, ki so »motorizirani«, odhiteli v razne kraje čakati novo leto, ni bilo nesreč in so se vsi Novomeščani živili in zdravi vrnili domov.

V novomeških špeerskih trgovinah so malo pred zaključkom starega leta nabavili za vse prodajalke in prodajalce bele delovne halje. To so potrosniki z veseljem pozdravili, saj so to že davno prej videli v Ljubljani, Mariboru, Celju in drugod.

Prazne trgovine so bile že na starega leta dan popoldne. Letos so povsod prodali več kot navadno in kar čudno je bilo videl v nekaterih trgovinah skoro prazne police. Posebno so šle v denar, ače in parfumerijski izdelki, rute, nogavice, perilo in blago. Za čuda pa letos pomaranči ni zmanjkalo.

Nova zelenjadna trgovina je bila v ponedeljek odprta na mestni tržnici. Trgovina je kar dobro založena in mislimo, da bodo gospodinje zadovoljne z

njo, ker je dosti cenejša kot privajniki na stojnicah. Trgovina je odprta vsak dan do 12. ure.

Zivljski trg je bil v ponedeljek zelo skromen v raznolikosti blaga, zahtevnejši pa v cenah. Posebno za jajčka so ženske postavile zelo različne cene: od 20 — 26 din. Prodajali so kisljo repo in zelje po 25 din. krožnik, radič — 30 din. krožnik, špinac — 30 din. krožnik, jušno zelenjavo in semena. Precej zelenjave in poslušalcev se je zbralo ob »jezicni vojski«, ki se je vnela med dvema nasprotni stojnicama prodajalkama, od katerih je ena preveč pogledala v srajčelji, ki ga ima vedno pri sebi.

Gibanje prebivalstva: rodile so: Anica Petje iz Kaestelčeve 9 — dečka, Stanislava Kovač, Nad mlini — blok 3 — dečka in Katica Gerdenc iz Gudbeve 3 — dečka.

Ponesrečil se je Anton Jančar, kurjač iz Partizanske ceste 14, ki je v službi padej in si poskočeval glavo in desno roko.

Ze večkrat smo brali o delu KZ Sentjanž, o ostalem življenju in pri prijetni vasi pa ničesar. Čeprav bi se dali marsikaj napisati. Je res, da organizacije tu živijo? DPD, ki ima ime po narodnem heroju Milanu Majcenu, je zelo delavno. V minulem letu je bila najboljše dramska sekcija, ki je pod vodstvom Zlate Agreš, predsednice društva, našadružila enodejanski in »Stir-je bratje«, ter šiviljskanko »Odpoved«. Prvo enodejanko so igrali za krajevni praznik, drugo pa za 1. maj. Dramo »Odpoved« so uprizorili dvakrat doma, gostovali pa so še v Krmelju, na

Telovadni dvoboj KARLOVAC-NOVO MESTO

Ze dalj časa potekajo priprave za tradicionalni medmestni telovadni dvoboj Karlovac — Novo mesto. Lani tega dvoboja ni bilo, zato pa sta se vodstvi obeh društev Partizan — iz Karlovc in iz Novoga mesta — sporazumeli, da bo dvoboj obeh mestnih telovadnih reprezentanc že v prvi polovici leta 1960 in sicer v Novem mestu. Po zadnjih vesteh bo to srečanje v soboto 9. januarja. Obe mestni

reprezentanci bosta nastopili v najmočnejših postavah, novomeško moško vrsto pa bodo okrepili nekateri zelo dobri telovadci. Vse vrste bodo nastopile s 6 člani, od tega se bodo upoštevali za končni rezultat dvoboja štirje najboljši. Dvoboj bo sestavljen iz dveh delov. Popoldne ob 18. uri bodo prvi del programa izvedli v telovadnici drugi del pa zvečer ob 20 uri v Domu ljudske prosvete.

Tak je bil pogled na črnomaški grad dva dni po požaru. Ostršeje levega dela stavbe je zgorelo. S prizadevnostjo galilever, enot JLA in Črnomaščanov so rešili vse arhiv in inventar, Hudomušni Belokranjci so (ker je bila v stavbi tudi občinska uprava za dohodke) dan po požaru pripomnili, da je »davek pogorel«. To je bila le šala, zato prihajajo v zaslane prostore uprave za dohodke in kot pred požarom redno plačujejo svoje obveznosti do družbe.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Čedenski koledar

Čestica, 7. januarja — Zavrsko Petek, 8. januarja — Maksim. Sobota, 9. januarja — Julija. Nedelja, 10. januarja — Dobroslav. Ponedeljek, 11. januarja — Gregor. Torek, 12. januarja — Tatjana. Sreda, 13. januarja — Veronika.

ČESTITKA

Janezu Plutu v Kanadi želimo za 25. rojstni dan vse najboljše očemama, bratje, sestre z družinami, hkrati pa mi želimo srečno in veselo novo leto. Mama mi poklanja tudi domačo priljubljen Dolenjski list.

KINO

BREZICE: 7. do 8. I. jugoslov. film »MISS STONE«. CRNOMELJ: 8. in 10. I. francoski barvni film »CUVAJ SE LA TUR«. 13. I. angleški film »OPERACIJA AMSTERDAM«. KOSTANJEVICA: 10. I. francoski barvni film »SAKRAMENSKA FRKLJA«. METLIKA: 9. in 10. I. ruski film »LETE ZERJAVI«. 13. I. mehiški film »DIVJA STRAST«.

NOVO MESTO »KIKO«: 8. do 11. I. italijanski film »POKICER IN LJUBEZEN«. Od 12. do 14. I. ameriški film »PO KRIVEM OBTOŽEN«.

SENOVO: 9. in 10. I. ameriški barvni film »VELIKA NOČ CASANOVE«. 13. in 14. I. nemški film »SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO«. SEVNICA: 9. in 10. I. francoski film »NA SMRT OBROJENI JE POBEGNIL«.

ZAHVALE

Ob upokojitvi se delovnemu kolektivu Tehnične sekcije v Novem mestu iskreno zahvaljujemo za iskano pozornost ob slovesu. Franc Doki.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom in znancem, ki so našega dragega moža in očetja IVANA DRAGOŠA spremlili na zadnji poti, se ga karkoli spomnili ter nam bili ob tei težki izgubi v solzah, se najiskrenee zahvaljujemo.

Zataleci: Bara — žena, Peter, Niko, Jaka — sinovi, Nežka, Ana — hčerki.

PROJAM MOTORNI STROJ

IZDELAVO »FOLC« cemente stečajne opake. Krotnik Klanc 29. p. Komenda (1-60).

Čedenski koledar

Čestica, 7. januarja — Zavrsko Petek, 8. januarja — Maksim. Sobota, 9. januarja — Julija. Nedelja, 10. januarja — Dobroslav. Ponedeljek, 11. januarja — Gregor. Torek, 12. januarja — Tatjana. Sreda, 13. januarja — Veronika.

ČESTITKA

Janezu Plutu v Kanadi želimo za 25. rojstni dan vse najboljše očemama, bratje, sestre z družinami, hkrati pa mi želimo srečno in veselo novo leto. Mama mi poklanja tudi domačo priljubljen Dolenjski list.

KINO

BREZICE: 7. do 8. I. jugoslov. film »MISS STONE«. CRNOMELJ: 8. in 10. I. francoski barvni film »CUVAJ SE LA TUR«. 13. I. angleški film »OPERACIJA AMSTERDAM«. KOSTANJEVICA: 10. I. francoski barvni film »SAKRAMENSKA FRKLJA«. METLIKA: 9. in 10. I. ruski film »LETE ZERJAVI«. 13. I. mehiški film »DIVJA STRAST«.

NOVO MESTO »KIKO«: 8. do 11. I. italijanski film »POKICER IN LJUBEZEN«. Od 12. do 14. I. ameriški film »PO KRIVEM OBTOŽEN«.

SENOVO: 9. in 10. I. ameriški barvni film »VELIKA NOČ CASANOVE«. 13. in 14. I. nemški film »SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO«. SEVNICA: 9. in 10. I. francoski film »NA SMRT OBROJENI JE POBEGNIL«.

ZAHVALE

Ob upokojitvi se delovnemu kolektivu Tehnične sekcije v Novem mestu iskreno zahvaljujemo za iskano pozornost ob slovesu. Franc Doki.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom in znancem, ki so našega dragega moža in očetja IVANA DRAGOŠA spremlili na zadnji poti, se ga karkoli spomnili ter nam bili ob tei težki izgubi v solzah, se najiskrenee zahvaljujemo.

Zataleci: Bara — žena, Peter, Niko, Jaka — sinovi, Nežka, Ana — hčerki.

PROJAM MOTORNI STROJ

IZDELAVO »FOLC« cemente stečajne opake. Krotnik Klanc 29. p. Komenda (1-60).

NOBAM MOTORNO KOLO

NOBAM MOTORNO KOLO celič. NSU 150 ccm najnovjšega tipa. Provoženih 2.500 km, v odličnem stanju. Ogled v nedeljo 9. januarja in Mizarstvu Gradac v Beli krajini (2-60).

PROJAM HISO, SADNI VRT

SPODARSKO POSLOPIJE, nivo (primerno za gradbeno parcelo) in vinograd, pet misut od Smarjete. Prodaj skupno ali posamezno. Klementje Antonija, Gorcnja vas 2. p. Smarjeta (1-60).

GOSPODINSKO POMOCNICO,

vajeno kuhe in vseh hišnih del, lahko začetnica sprejemno k

KUPIM ENODRUŽINSKO HISO

ali bližnji okolici. Vprašati pri ODPAD, Novo mesto (8-60).

PRIDNO IN POSTENO DEKLE

sprejemno takoj za gospodinsko pomočnico. Kastelic, Titova 25-II, Ljubljana (7-60).

ŠČEM MIZARSKEGA POMOCNIKA

za pohištvo. Zaslišno stanovanje na razpolgo. Prelovec, Ljubljana. Pot na Rakovo Jelšo 15 (3-60).

NOVO MESTO

V času od 26. decembra do 4. januarja je bilo rojenih 37 dečkov in 4 deklice.

Poročili so se: Alojz Smukovič, mizar, in Ljudmila Klobučar, uslužbenka, oba iz Podbočja. Alojz Vidic, delavec iz Zasipa, in Marija Golob, delavica iz Zanje vasi.

Umrla so: Jože Bogovič, posestnik iz Vel. Kamna, star 59 let. Franc Zvan, kovač iz Vavpce vasi, star 55 let. Ivan Lesnjak, lončar iz Grmovelj, star 63 let. Katarina Fete, gospodinja iz Vinje vasi, stara 56 let. Andrej Znidaršič, učitelj iz Zanje vasi, star 90 let. Ivana Pavlič, gospodinja iz Cegelnice, stara 74 let. Marija Zefran, učiteljica iz Gotne vasi, stara 79 let.

SEVNICA

Decembra so bili rojeni 4 dečki in 1 deklica.

Poročili so se: Ivan Nežužan, trgovski pomočnik, in Stefanija Jazbec, serviska, oba iz Sevnice. Nikola Marč, ključavničar, in Veronika Gabrič, poljedelka, oba iz Sp. Brezovega.

Umrla sta: Ivan Perc, kmetovalec iz Sevnice, star 78 let, in Barbara Kranjc, gospodinja iz Orešja, stara 59 let.

BREZICE

Decembra ni bilo rojstev izven bolnice.

Poročila sta se Ferdinand Cetin, delavec iz Mihalovca, in Helena Zerjav, delavka iz Trnja.

Umrla sta: Antonija Salobir, upokojenka iz Crca, stara 89 let, in Ciril Majer, upokojenec iz Vrhnike, star 73 let.

Iz novomeške narodne knjižnice

V času od 26. decembra do 4. januarja so v novomeški narodni knjižnici: Jožefa Vodopivec iz Hrastrja — dečka, Anica Dichelberger iz Kašče — dečko, Marija Jožef iz Ločne — dečka, Angela Kozel iz Dečje vasi — dečka, Marija Bobič iz Gropulja — dečko, Teodora Perpar iz Trebnjega — dečka, Marija Murželj iz Sel — dečka, Kristina Cvetan iz Gor.

KRONIKA NESREČ

V tem času so se ponesrečili in škali pomoči v novomeški bolnišnici: Jože Bruner, gozdni delavec iz Podbočja, je padel s kolezom in se poskočeval levo stran obraza. Miha Zore, hči rudarja iz Pjaviče, je padla v svinjsko hrano in si opedila nogi. Marka Smiljanica, posestnika iz Radstovčev, je snil vol v desno nogo. Božidar Horvat, dimnikar iz Metlike, je padel in si poskočeval glavo. Francu Primcu, zidarju iz Bele celice, je pri nakladanju drv padel hiod na levo roko. Jože Grozde, sin posestnika iz Zg. Vodari, si je na vozu priščipnil prst leve roke. Karel He, uslužbenec iz Sentlovenca, je padel z motorja in si poskočeval glavo in levo roko. Boris Rodič, sin oficirja iz Dol. Toplice, je v kuhinji padel in si poskočeval levo nogo. Jože Hodnik, delavec iz Slovenske vasi, je bil v Stari cerkvi med pretopom zaboden z nožem v desno roko in nogo. Nedeljko Lončarčič, gozdni delavec iz Gor. Loci, je bil v Stari cerkvi med pretopom ranjen v prsa in nogi. Drago Bogolin, ženo konjarja z Nove gore, je mož pretepel in si poskočeval desno nogo. Ivan Levčar, sin upokojenec iz Račega sela, je padel s kolezom in si poskočeval desno ramo.

DPD »Milan Majcen« v Šentjanžu

Ze večkrat smo brali o delu KZ Sentjanž, o ostalem življenju in pri prijetni vasi pa ničesar. Čeprav bi se dali marsikaj napisati. Je res, da organizacije tu živijo? DPD, ki ima ime po narodnem heroju Milanu Majcenu, je zelo delavno. V minulem letu je bila najboljše dramska sekcija, ki je pod vodstvom Zlate Agreš, predsednice društva, našadružila enodejanski in »Stir-je bratje«, ter šiviljskanko »Odpoved«. Prvo enodejanko so igrali za krajevni praznik, drugo pa za 1. maj. Dramo »Odpoved« so uprizorili dvakrat doma, gostovali pa so še v Krmelju, na

Blanci in v Loku. Povsod so želili priznanje. Z vstopnino so preureddli oder v prostevni dvorani. Stare kulise so zamenjale nove zavese, ki so sicer skromne, kažejo pa, da so članj DPD požrtvovalni, saj so tudi vsa dela v zvezi s tem opravili brezplačno.

Na zadnjem občnem zboru je sprejelo društvo obsežen načrt, ki ga bodo z mnogo truda in vztrajnostjo tudi uresničili. Uredili bodo dvorano, oder, garderobo in postavili večjo peč za segrevanje dvorane.

Dramska sekcija, ki jo vodi zdaj Jože Bregar, je našadružila za novo leto »

Na starega leta dan

Dopoldne na starega leta dan sem se potepal po naši mestopolji. Nikjer žalosti, nikjer resnih obrazov, kot da se nič ne poslavlja, kot da ne umira staro leto. Vse se je smejalo, nakupovalo, kravato za zaročenca, električni brivski aparat za moža, najlonce za ženo ali dekle, sladkarije in igrice za otroke in še in še... V trgovinah človek po pol ure ni prišel na vrsto.

Po nekaterih podjetjih, uradih in ustanovah je že nosil Dedek Mrz, Ponekod je bil radodaren s knjigami. Glavnemu šefu, resnemu možku, je prinesel knjigo »Veliki Grčki«, njegovemu pomočniku, ki se vozi precej z avtomobilom, »Zemljepis Jugoslavije«, Uslužbenki, ki ima včasih kak zaskajski viharček, »Prišlo je deževje! Oni, ki rada vrta jezik, »Milin na Padu«. Dvajsetletno dekle je dobilo »Zaljubljeni žene«. Komaj poročni uslužbenec bo bral »Srečni zakon«. Se nekdo pa je dobil knjigo »Idiot«, kar pa ni povezano z njegovim značajem.

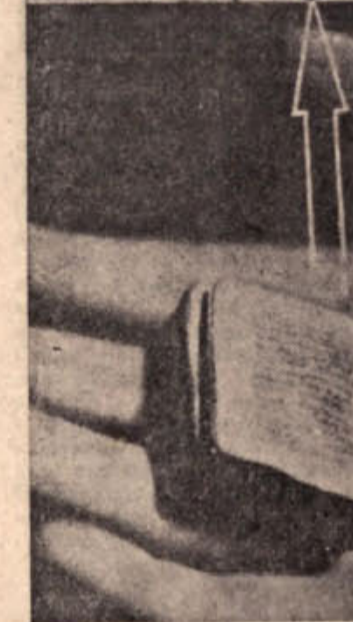
Po nekaterih podjetjih, uradih in ustanovah je že nosil Dedek Mrz, Ponekod je bil radodaren s knjigami. Glavnemu šefu, resnemu možku, je prinesel knjigo »Veliki Grčki«, njegovemu pomočniku, ki se vozi precej z avtomobilom, »Zemljepis Jugoslavije«, Uslužbenki, ki ima včasih kak zaskajski viharček, »Prišlo je deževje! Oni, ki rada vrta jezik, »Milin na Padu«. Dvajsetletno dekle je dobilo »Zaljubljeni žene«. Komaj poročni uslužbenec bo bral »Srečni zakon«. Se nekdo pa je dobil knjigo »Idiot«, kar pa ni povezano z njegovim značajem.

Srečno novo leto! Ljudje so nosili kokoši. Od kod? Saj danes ni tržni dan. Zavil sem na živalski trg. Bilo je zelo živahno. Še mož, ki prodaja tržne listke se je začudil: —Toliko prodajalk pa res nisem pričakoval! In ena »kletka« je tudi že odprta. Zelenjavo prodajajo v njej, je pokazal proti prodajalnemu boksu.

Srečno novo leto. V Pekariji, kjer prodajajo tudi mleko, je neka gospodinja naložila v košaro kar pet steklenic in pomežilkna začudenim strankam: To ga bomo pili, ne? Na cestni, v pisarnah, prodaj

jalnih, podjetjih so segali ljudje drug drugemu v roko. Morali so se pozdraviti, nekateri so se celo objeli. Ljudje so se pozdravili, nekateri so se celo objeli. Ljudje so se pozdravili, nekateri so se celo objeli.

da se ne bodo tako kmalu videli: —Srečno novo leto! —Srečno, —Zdravo! —Veselo! Pred kavarno sem srečal znanca: —Kam? —Veš, to je pa tako, — je

V muzeju starih listin v Erevanu (ZSSR) hranijo nad 15.000 redkih in nenavadnih listin, med njimi tudi star in že okamenel rokopis. Posebna redkost tega muzeja sta 758 let stari katekizem, ki tehtaja 34 kilogramov, in pa molitvenik, nič večji od navadne znamke, tehta pa vsega 19 gramov. Prva knjiga je največji rokopis in spomenik v armenskem jeziku. Zanj so potrebovali kar 70 telečjih kož. Druga knjizica je sestavljena iz 104 pergamentnih listkov, pisava v njej pa je tako drobna, da jo je moč brati le s pomočjo povečevalnega stekla.

Manj škode po divjačini

Lovci v našem okraju goje predvsem turistični in športni lov, razen tega pa skrbe še za uničevanje roparic in ostalih škodljivcev, kar je predvsem

važno za naše kmetijstvo in gozdarstvo. Novomeška lovska zveza (sem niso vključene Posavske lovske družine, ki imajo svojo lovsko zvezo) ima 33 lovskih družin in okoli 142.000 ha lovske površine. Lovsko leto se začne 1. aprila in konča zadnjega marca. Prav zaradi tega nismo mogli dobiti podatkov, kako zveza in posamezne družine izpolnjujejo plane, saj dobi

zveza poročila družin šele v marcu. Po približni oceni pa poteka izpolnjevanje planov v redu. V lovskih revirjih se je znatno dvignilo število divjadi (medvedov, jelenov, srnjadi, fazanov in jerebica) pa tudi odstrel se je povečal. Število roparic (liste, volkov, krugljev in drugih) v glavnem pada. Lovci pa ne samo love. Metilčani so lani ogradili lovske kočice. Lovska družina Velika Loka bo z udarniškim delom, lastnimi sredstvi in s pomočjo Okrajne lovske zveze kmalu dokončala kočico na Primškovem. Razen tega vlagajo lovci sredstva še v nakup žive divjadi, v razne gradnje, športno streljanje na glinaste golobe, dajejo nagrade za pokončevanje roparic itd.

V letošnjem lovskem letu so napravili na poljih precej škode divji prašiči in sicer že za več kot milijon dinarjev, ki jih bi morala plačati Okrajna lovska zveza. Predjanski, ko je bila dobra letina, je tudi širil in želod dobro obrodil, zato so se prašiči zadrževali največ v gozdovih. Nekateri lovci so celo mislili, da so se divji prašiči odselili drugam. Domneve pa so se o-

kazale za napačne, ko so lani prašiči spet vdrli na polja. Malenkostno škodo so napravili še medvedje. Kmetje se radi pritožujejo, da jim napravijo veliko škodo fazani, čar pa ni res. Najbolj škodljive ptice so vrane in srake. I. 701 te ptice zastrupljajo, kmetje pa se ne zmenijo, da bi jih pomagali pokončevati, čeprav delajo prav njim škodo. Prav zaradi zatiranja škodljivcev bo poslej treba več povezave med kmeti in lovci.

Stalež živali je kljub slabemu letu zadovoljiv. Raznih boleznih ni bilo opaziti, razen na divjih prašičih, ki jih je na nekaterih področjih popadla kuga. Lovski plan za prihodnje leto predvideva, da bo stalež divjadi kljub povečanemu odstrelu še vedno naraščal. Za investicije so predvideli 3,5 milijonov dinarjev, za lovsko škodo pa nekaj manj kot to lovske leto, ker nameravajo zmanjšati tudi stajalež divjih prašičev in medvedov.

Lovci pa ne samo love. Metilčani so lani ogradili lovske kočice. Lovska družina Velika Loka bo z udarniškim delom, lastnimi sredstvi in s pomočjo Okrajne lovske zveze kmalu dokončala kočico na Primškovem. Razen tega vlagajo lovci sredstva še v nakup žive divjadi, v razne gradnje, športno streljanje na glinaste golobe, dajejo nagrade za pokončevanje roparic itd.

V letošnjem lovskem letu so napravili na poljih precej škode divji prašiči in sicer že za več kot milijon dinarjev, ki jih bi morala plačati Okrajna lovska zveza. Predjanski, ko je bila dobra letina, je tudi širil in želod dobro obrodil, zato so se prašiči zadrževali največ v gozdovih. Nekateri lovci so celo mislili, da so se divji prašiči odselili drugam. Domneve pa so se o-

Ljubljanski novinar na poti okoli sveta

Milenko Sober, novinar RTV Ljubljana, je krenil na eni izmed naših ladij na pot okoli sveta. Potoval bo — začel je že v septembru lani — iz Hamburga preko ZDA, Paname in Los Angelesa na Japonsko, Kitajsko, v Indijo in Avstralijo. Ob afriški obali se bo končno spet vrnil v Hamburg. Potovanje bo trajalo nekaj več kot tri mesece. Sober ureja v ljubljanskem radiu oddajo za naše pomorščake.

Pozdrav z balgarske meje

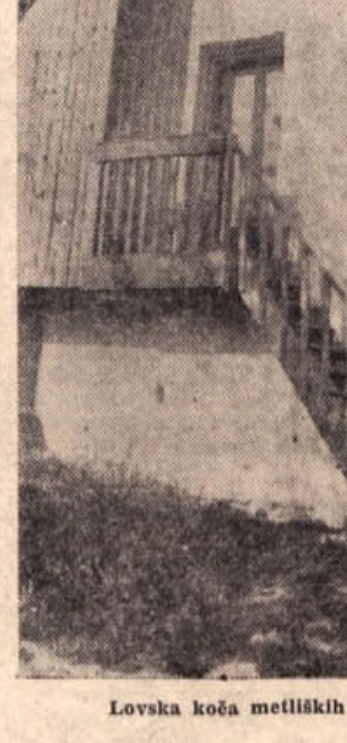
Dolenjci, ki smo pri vojakih v Delevem v Makedoniji, želimo svojim staršem, bratom sestram in prebivalcem nove meške okolice srečno novo leto! Tone Lindič, Franc Drenik, Urban Osojnik, Toni Dolenski, Franc Valenta, Tone Berus, Jože Papež, Srečko Prelošek, Ivan Vidmar in Alojz Guđnik.

Lovci v našem okraju goje predvsem turistični in športni lov, razen tega pa skrbe še za uničevanje roparic in ostalih škodljivcev, kar je predvsem

važno za naše kmetijstvo in gozdarstvo. Novomeška lovska zveza (sem niso vključene Posavske lovske družine, ki imajo svojo lovsko zvezo) ima 33 lovskih družin in okoli 142.000 ha lovske površine. Lovsko leto se začne 1. aprila in konča zadnjega marca. Prav zaradi tega nismo mogli dobiti podatkov, kako zveza in posamezne družine izpolnjujejo plane, saj dobi

zveza poročila družin šele v marcu. Po približni oceni pa poteka izpolnjevanje planov v redu. V lovskih revirjih se je znatno dvignilo število divjadi (medvedov, jelenov, srnjadi, fazanov in jerebica) pa tudi odstrel se je povečal. Število roparic (liste, volkov, krugljev in drugih) v glavnem pada. Lovci pa ne samo love. Metilčani so lani ogradili lovske kočice. Lovska družina Velika Loka bo z udarniškim delom, lastnimi sredstvi in s pomočjo Okrajne lovske zveze kmalu dokončala kočico na Primškovem. Razen tega vlagajo lovci sredstva še v nakup žive divjadi, v razne gradnje, športno streljanje na glinaste golobe, dajejo nagrade za pokončevanje roparic itd.

V letošnjem lovskem letu so napravili na poljih precej škode divji prašiči in sicer že za več kot milijon dinarjev, ki jih bi morala plačati Okrajna lovska zveza. Predjanski, ko je bila dobra letina, je tudi širil in želod dobro obrodil, zato so se prašiči zadrževali največ v gozdovih. Nekateri lovci so celo mislili, da so se divji prašiči odselili drugam. Domneve pa so se o-

Lovska kočica metilških loveev na Grabrovcu

Lepa hvala za pozdrave in spodbudne želje!

Uredništvu Dolenjskega lista! Veliko sreče, uspehov in zadovoljnih dni v novem letu 1960, želi uredništvu Dolenjskega lista skupina aktivnih pripadnikov JLA, Dolenjcev iz Bitolja.

Posebno veliko uspehov vam želimo pri urejevanju našega Dolenjskega lista, lep napredek in čimveč novih naročnikov in bralcev! Da boste dosegli, v to ne dvomimo, saj je bil list pred petimi ali šestimi leti še drobn listič, zdaj pa je že cel korenjak, kar mu želimo tudi vnaprej.

Hkrati pošiljamo najlepše novoletne želje vsem domačim, znancem in prijateljem in vsem bralcem našega priljubljenega Dolenjskega lista!

Podpolkovnik Tone Kramarič, peš. major Jože Lužar, kapetan I. kl. Tone Drenik in starejši vodnik I. kl. Ivan Mesojedec, vsi iz Bitolja v LR Makedoniji

NEKAJ OKROGLIH

LOVSKA »Kaj, zlomka, da ni danes niiti enega zajca?«

»Drugo obleko imaš, pa te ne »oznažo in so se razbežali.«

STANOVANJSKE TEZAVE »Zakaj pa začasno ne stanuješ z možem pri njegovih starših?«

»Ni mogoče, ker njegovi starši začasno tudi stanujejo pri svojih starših.«

POMIRJEVANJE »Prišli ste torej prijaviti svojega petega otroka,« pravi matičar. »Kaj je vaš mož po poklicu?«

»Saj se vam že pri četrtem otroku povedala, da me je mož že zdavnaj zapustil.«

»Pred koliko leti?«

»Pred štirim.«

»Hm, kako pa je ta otrok potem spet njegov?«

»Ah, pozabila sem vam povedati, da je mož vsako leto

prišel in me prosil, da bi se pobotala z njim.«

»POKAZI, KAJ ZNAS!«

»Javljamo rezultate točkovanja stanovanj v našem bloku: Največ točk so dosegli Kor nekova — 172, sledijo Frtavčkovi — 149, na tretjem mestu so Peteršiljkovi — 130 in tako dalje. Cestitamo!«

NOV DOKAZ »Še zmeraj dvomiš, če te res ljubi. Pomisli: nočjo sem zaradi tebe vključil električno pečico in porabil 10 kilovatov!«

PROTI ALKOHOLU »Podnajemnik pride h gospodinjini s prazno steklenico in potoži: »Cujte, večerja je bila steklenica še polna likerja. Ali veste, kdo jo je izpil?«

»Seveda, mladi mož: jaz sem jo izpila. Kajti zapomnite si — v svoji hiši ne trpim alkohola.«

ČEMU SE SMEJIJO

NEMCI

ANGLEŽI

— O zdravo, Johan! Koliko časa se že nisva videla! Kako pa kaj žena in otroci?

— Saj bi te rad povabil v hišo, toda žena je strašno natančna glede cigaretnega dima in pepela...

— Pusti te neumnosti! Misli na prstne odtise!

— Ojej! Telo vzamem, seveda!!

Ujeli so morskega zmaja

Po osemnajstih mesecih raziskovanj globin Rdečega morja so podvodni lovci prvič ujeli manta, kot mu pravijo domačini ali hudčevega morskega zmaja, kot je njegovo splošnejše ime. To je bila res senzacija, kajti o tej ribi je bilo znanega prav malo, nekaj iz legend pomorščakov, nekaj pa iz skromnih opazovanj znanstvenikov. Šele pred devetimi leti se je nekemu raziskovalcu prvič posrečilo, da je manta fotografiral, sedaj pa so jo člani italijanske ekspedicije ujeli in ubili.

prebijajo zvočni zid. Na glavi ima dva roga, zato je tudi dobil ime hudčev morskij zmaj. Rep ima močan in zelo dolg. Manto, o kateri so še pred desetimi leti mislili, da je iz izrodek fantastične pomorščakov, spada v isto vrsto rib kot morski pes, je pa baje zelo boječ.

Ubiti manto je tehtal več tisoč kilogramov. Njegova izredno široka usta so nalik na sesalce zraka na hipermodernih reaktivnih, pa tudi telo delstave oblike je podobno letalom, ki

Letos televizor!

»Teta bo vsak čas dol, mr. Nuttel.« je reklo zelo samozavestno petnajstletno dekle, »dotlej se morate pač potruditi z menoj.«

Framton Nuttel si je prizadeval, da bi potregel nečakinja s tisto mero lakavosti, ki bi bila ravno praviša, da ne bi nepristojno prizadejala tete, ki je imela priči. Sam v sebi je zdvomil bolj kot kdaj koli, če mu bodo vsi ti zaporedni vjudnostni obiski pri popolnoma nepoznatih ljudeh v resnici lahko kaj pomagali pri živčni kurti, za katero se je namenil, da jo začne.

»Saj vem, kako bo,« mu je bila dejala sestra, ko se je pripravljala, da bi zbežal v tole podeželsko zatišje. »Zabubil se boš tam in z živim krstom ne boš znil nobene, s tvojimi živci bo pa od samega ljubega dolgčasa še večji križ, kot je že Ampak jaz ti bod dala priporočilna pisma za vse, kar jih poznam tam. Nekateri so prav ljubezni ljudje, kolikor se lahko spomnim.«

Framtona je mučila, ali bo mrs. Sappleton, gospa, za katero mu je sestra dala eno svojih pisem, prišla v kolikor toliko doglednem času.

»Poznate mnogo ljudi tod okrog?« je vprašala nečakinja, ko je razsodila, da je njunega molčanja dovolj.

»Nikogar ne poznam,« je odgovoril Framton. »Sestra je ženska tukaj, v župnišču, veste, in mi je dala nekaj priporočilnih pisem.«

»Potemtakem očitno ne veste prav ničesar o moji teti?« je vtrgala naprej samozavestna mlada damica.

»Samo ime in naslov,« je pritrdil obiskovalec. Ugibal je, ali je mrs. Sappletonova poročena žena ali vdova. Nekaj ne-

ODPRTO OKNO

določenega v sobi mu je vzbujalo slutnjo na vsakodnevni lov. Nikoli več se niso vrnili. Pri prehodu čez barje, na poti v njihov najljubši revir za lov na sloke, je vse tri potegnili v zavratni močvirski tolmun. Tisto poletje je bilo strašno veliko moče, veste, in mesta, ki so bili druga leta sicer varna, so naenkrat menili nič tebi nič izgubila. Trupel niso nikoli našli. Pri vsej tragediji je to najstrašnejše.

Tukaj je deklinski glas izgubil samozavestni prizvok in postal jecavošče sloveški.

»Uboga tetica zmeraj misli, da se bodo lepega dne vsi vrnili — mož, oba brata in mali rjavj spanijel, ki se je zgubil z njimi — in da bodo prav kot nekdo prišli skozi tistole okno. Zato, vidite, imamo

okno odprto vsak večer, dokler se popolnoma ne stemni. Uboga draga tetica, tolikokrat mi pripoveduje, kako so šli. Njen mož, z belim dežnim plaščem čez roko, in Ronie, najmlajši brat, ki je prepeval — Bertie, zakaj se mi izmikaš?«, kar je zmeraj počel, da bi jo dražil, ker mu je rekla, da ji gre to na živce. In veste, da me včasih ob mirnih in tihih večerih, kot

je nocojšnji, skraj obide grozljivi občutek, da bodo prišli in stopili skozi okno.«

Narahlo je vzdregelala in umolknila. Framtonu je kar odleglo, ko je v vrtincu opravčevanja, da se je zamudila v urejevanjem svoje zunanosti, prhnila v sobo teta.

»Upam, da vas je Vera zabavala?« je rekla.

»Zelo zanimivo je pripovedovala,« je odgovoril Framton.

»Upam, da vas odprto okno ne moti,« je živahno rekla mrs. Sappleton. »Mož in brata bodo prišli naravnost z lova, zmeraj pridejo v hišo s te strani. V meje so šli na sloke in lepó reč bodo spet napravili po mojih ubogih preprižih. Takšni ste vi moški, kaj hočemo!«

Vedro je klepetala o lovu, govorila, kako malo je pernate divjadi in kako je z racami pozimi. Vse to je bilo za Fram-

tona naravnost grozno. Obupno se je naprezal, da bi spejal pogovor na kaj manj strahotnega, a posrečilo se mu je le delno; zavedal se je, da je deležen komaj drobeča gostiteljine pozornosti ter da njene oči vztrajno uhajajo čezenj k odprtemu oknu in na travnik na onj strani. Zares nesrečno naključje, da ga je moralo prinesiti na ta obisk ravno ob tej tragični obletnici.

»Zdravniki so mi zapovedali popoln počitek, nobenih razburjenj in izogibati se moram vseh težjih telesnih naporov,« je oznanil Framton pod vtisom precej razširjene zmete, da povsem tuji ljudje in slučajni znanci komaj čakajo, da bi zvedeli zadnjo podrobnost o človekovih bolečinah in boleznih, o njihovem vzroku in zdravljenju. »Kar se pa tiče dietle, niso tako soglasni,« je nadaljeval.

»Niso?« je rekla mrs. Sappletonova z glasom, ki je v zadnjem trenutku samo zamenjal zehanje. Nago je naenkrat vsi zažarela v budni zbranosti — pa ne nad tistim, kar je pripovedoval Framton.

»Tu so, končno!« je vzkliknila. »Ravno o pravem času za čaj in, kaj nisem rekla, blatni do oči!«

Framtona je zmrazilo, obrnil se je proti nečakinja, da bi ji s pogledom pokazal razumevalno sočutje. Deklica je z zbežano grozo v očeh strmela skozi okno. Mrzel udarec brezimnega strahu je obrnil Framtona na stolu naokoli in pogledal je v isto smer.

H. H. Munro - Saki